

## Anan Ganu Kubayuwa

Katagarda ka anan ganu ki ta a kadanshi ka wila kakau u kutoni n kadivaa kakau a ayin a tsumani tsa aza a Isaraila, n anan ganu a na a kuya'an ulinga n wila u nampa.

Ili i gbayin i na katagarda ka ki a kadanshi i dada ukuna u cida u Kashile n tsu na uma a ni o kutono yi, katao yongo n idashi i kobolo mayin, <<N Kashile ka cida ka aza a Isaraila.>>

Kadanshi ku ueyvi ka na kutai a katagarda ka, i ta a kuciyaa ka'a masala ma 19:18, ele da aza a na Yesu u dekei wila u gbagba'in u ire: <<Ciga tovu tsu na vi cigai kaci ka nu.>>

### **Ili i na yi punu udariki a katagarda ka nampa**

Wila adama e kune'e n alyuka (1:1--7:38)

Kerengu ku Haruna m muku n ni adama a ulinga u tsuganu, (8:1--10:20)

Kanna ka kutakpa unushi, 16:1-34

Wila adama a ili yu unata n i na yi babu unata (11:1-15:33)

Wila adama a ukuna wi idashi i cida n kutoni, (17:1-27:34)

### *Kune'e ku kusongu*

(A Gan 6:8-13)

<sup>1</sup> Vuzavagudu u dekei Musa da u ya'in kadanshi n ayi a Mayali mo Obolo, da u danai,

<sup>2</sup> Ya'an kadanshi n aza a Isaraila kata vu dana le, yaba dem vu da vu na baci u kutukan kune'e u Vuzavagudu, sai u tukan kune'e ku ni ki

ilikuzuwa adama a alyuka o kusongu a ubuta wu  
ushiga wa anaka ko wu nkyon ko wu nradika.

**3** <<Kune'e ku ni adama a alyuka o kusongu ta  
punu baci wu utukaja ku da a ushiga, kata ku ya'an  
kanaku ba, wo okpo n u'iwin u Kashile ba. Wi ta  
a kutuka n ku da a utsutsu u Mavali mo Obolo  
adama a na u ciyawishi a ubuta u Vuzavagudu.

**4** Vuza kune'e va wi taa a kukiyangu kukiye ku  
ni a kaci ka alyuka o kusongu a, Vuzavagudu wi  
taa kisa ukpau manama wa wo okpo unau ni,  
tsu kutakpa ku unushi u ni.

**5** Wi taa a kukida kabomburo ka a ubuta u  
Vuzavagudu, kata anan ganu muku n Haruna a  
tuka nu mpasa ma. Adama a na a vishangu n da  
a akambu dem a katalikalyuka a utsutsu u Mavali  
mo Obolo.

**6** Wi taa a kuminya manama ma alyuka o ku  
songu a, kata u kidasa ma'a akidi-akidi.

**7** Kata muku n Haruna ganu a dyaba akina a  
katalikalyuka, kata a gbatyangu ndanga gadi va  
akina va.

**8** Kata anan ganu muku n Haruna a rece akidi  
a, kobolo n kaci n ushuma a gadi vu ndanga n na  
mi a kukulaa katalikalyuka ka.

**9** Wi taa kuzaa ili i katsuman ene dem m mini,  
kata a katsuma ka anan ganu ka vuza yoku u  
songu i da rakaa katalikalyuka. Dada alyuka o  
kusongu, alyuka a na o songi n akina, m magulani  
ma singai ma na Vuzavagudu u kupana uyo.

**10** <<Kune'e ku kusongu ku ni ta punu baci u  
dfkai a ushiga, ko nkyon ko nradika, ma ya'an  
magiri ko magaji ma na mi n u'iwin u Kashile.

**11** Wi ta a kukida ma'a a ubon u gadi u katalikalyuka a ubuta u Vuzavagudu, kata anan ganu muku n Haruna a vishangu mpasa ma a karaka akambu dem a katalikalyuka ka.

**12** Kata u kida ma'a akidi-akidi, kata anan ganu e rece a da ali n kaci n ushuma dem, de a gadi vu ndanga n na a gbatyangi da mi a kukula a katalikalyuka ka.

**13** Wi ta a kuza'a ili i katsuma n ene dem m mini, kata ganu u songu i da rak'a katalikalyuka. Dada alyuka o kusongu, alyuka a na o songi n akina, m magulani ma singai ma na Vuzavagudu u kupana uyo.

**14** <<Kune'e ku ni u Vuzavagudu kune'e ku kusongu ku nnu ku da baci, u ya'an ku da m modoi ko muku mu ntapambara.

**15** Ganu wi ta a kutuka ma'a a ubuta u katalikalyuka, kata u pindara ali u taba ma'a kaci kata u songu ka'a a katalikalyuka. Kata u zaza mpasa ma a kakambu ka katalikalyuka.

**16** Wu utuk'a n kobiyo ka n ashin a ni kata u taduku le a ubon u kasana u katalikalyuka a ubuta u na a tsu vama kokomo.

**17** Wi ta a kukan'a ma'a e evelyu kata u kara ma'a, ama akari-akari ba. Kata ganu u songu ma'a de a katalikalyuka gadi vu ndanga n na mi ubatyangi a akina. Alyuka o kusongu a da, kune'e ka akina, ku magulani ma singai u Vuzavagudu.

## 2

*Kune'e ki ishina  
(A Gan 6:14-23)*

<sup>1</sup> <<Ayin a na baci vuza u tukai n kune'e ki ishina u Vuzavagudu, kune'e ku ni ko okpo kune'e ku kiya ku singai. U tsungu ku da mani'in kobolo n ili i magulani,

<sup>2</sup> katau banka ku da a ubuta u anan ganu muku n Haruna. Katau kenuku kiya ku singai ku singai ku na ki usatari m mani'in kobolo n ili i magulani ya kakun ku te, katau songu na va wo okpo ili i kucibasa a katalikalyuka. Alyuka a na a ya'in n akina, a na Vuzavagudu wi a kupana uyo u magulani mani.

<sup>3</sup> Alyuka a ishina i na i buwai i tao kokpo a Haruna kobolo m muku n ali n ni. Dada alyuka a na a la'i n cida dem, a na a ya'in n akina da e nekei Vuzavagudu.

<sup>4</sup> <<Vuza u tukabaci n kune'e ki ishina, i na a zungi n akina, i da i ya'an a kiya ku singai. U tukam boroji vu na a ya'in n kiya ku na a satarai m mani'in babu yisiti. Ko emeshe a na i babu yisiti.

<sup>5</sup> Kune'e ku nu ki ishina i da baci ku na a kanganai e kebelyu, a ya'an ku da n kiya ku singai usatari m mani'in ama babu yisiti.

<sup>6</sup> Vi tao kukodoso a da katavu tsungu mani'in, dada kune'e ki ishina.

<sup>7</sup> Kune'e ki ishina i nu ki baci ukangali e kebelyu, a ya'an ku da n kiya ku singai m mani'in.

<sup>8</sup> Tukan kune'e ki ishina i na a ya'in n ili i nampa ya a ubuta u Vuzavagudu. Vi neke ganu vuza na u kudika wa banka a katalikalyuka.

<sup>9</sup> Kataganu u dika punu ugboku u kucibasa u kune'e ki ishina katau songu i da a katalikalyuka, kune'e ki ilikulya ku magulani ma singai a kubana u Vuzavagudu.

**10** Ama kagimi ke kune'e ki ishina ki ta\_o kokpo ka Haruna m muku n ali n ni. Dada alyuka a na a la'i n cida dem, a na a ya'in n akina da e nekei Vuzavagudu.

**11** <<Kune'e ki ishina ku na vu tukai u Vuzavagudu dem ku da ku ya'an babu yisiti, adama a na o tsu songu yisiti ko mani'in mi ishigi me kune'e u Vuzavagudu ba.

**12** Yi ta\_a kufuda ya\_tuka\_ Vuzavagudu kune'e ki ishina i na i gitai\_kuge'we, ama e kuneke a da a katalikalyuka ci ili i magula\_ni ma singai ba.

**13** I tsungu mkpadí punu e kune'e ki ishina dem adama a na mkpadí mi ta\_tsu una\_wuuzuwaakpani n Kashile n a\_da\_. I tsungu kune'e ku da\_gbende mkpadí.

**14** <<Yi baci a kuya'an kune'e a kubana u Vuzavagudu n ili i kashina i na i gitai\_kuge'we, yi ta\_e kuneke kune'e ki ishina i na i gitai\_kuge'we, i na a zatsuki da a iyai.

**15** Vu tsungu mani'in n ili i magula\_ni, adama a na kune'e ki ishina i da.

**16** Kata\_ganu u songu tsu ubgoku u kucibasa u kiya ku savu, ki ili i kashina ku yoku kobolo m mani'in mo yoku n ili i magula\_ni dem. Kune'e ki ishina ku da u Vuzavagudu.

### 3

#### *Kune'e ku Matana*

**1** <<Vuza wi baci a kuya'an kune'e ku matana, u ya'an kune'e ka m manama ma na mi kogono ko mashan punu a ushiga u ni, u neke Vuzavagudu kune'e ka m manama ma na mi babu u'iwin u Kashile.

<sup>2</sup> Katau kiyangu kukiye ku ni a kaci ka manama me kune'e ma ni ma, katau kida ma'a a<sub>u</sub>tsutsu u Mayali mo Obolo. Anan ganu muku n Haruna i taa kuvishangu mpasa ma a katalikalyuka a akambu dem.

<sup>3</sup> A katsumaka alyuka e kune'e ku matanaka, ili i na ganu u kuneke alyuka a na o songi n akina a da na. Ushuma u na u palai ili i katsuman u na ili i katsumai palai feu,

<sup>4</sup> kobolo m muku n katsuman re n ushuma u le dem, n ubon wa asuvu dem. Na va rakai taa kutaka le.

<sup>5</sup> Muku n Haruna mi tao kusongu le zuva a katalikalyuka a gadi vu kune'e ku kusongu, a na i de zuva vu ndanga n na mi de akina. Na va kune'e ku da ku na a ya'in n akina ku singai, ku magulani u Vuzavagudu.

<sup>6</sup> <<Vi ya'an baci kune'e ku matanam manama ma na vu utakai a ushiga tsu kune'e u Vuzavagudu, vi tae kuneke kagiri ko mashan, ma na mi babu u'iwin u Kashile.

<sup>7</sup> Vi baci e kuneke magiri adama e kune'e ku nu, vi neke ma'a u Vuzavagudu.

<sup>8</sup> Vi taa kukiyangu kukiye ku nu gadi vu kaci ka manama me kune'e ku nu, katavu kida ma'a e kelime ka Mayali mo Obolo. Katam muku mo olobo n Haruna n vishangu mpasa ma a akambu a katalikalyuka dem.

<sup>9</sup> A katsumake kune'e ku matana, katau neke a da a<sub>u</sub>butau Vuzavagudu tsu kune'e ki ilikulya. Ili i na u kuneke i dada na: ushuma u ni, n ushuma wu ubon u kagun u na a gbatyai devu n ketele ko kokondo, n ili i katsuma, n ushuma u na wi a ubon wi ili i katsumadem,

<sup>10</sup> Kobolo m muku n katsuma n re n ushuma u le dem, devu n ubon wa asuvu. Na va raka i ta a kutaka le.

<sup>11</sup> Kata ganu u songu le a katalikalyuka tsu kune'e ki ilikulya i na o songi u Vuzavagudu.

<sup>12</sup> <<Kune'e ku nu m maradika ma baci, vu tuka m ma'a a ubuta u Vuzavagudu.

<sup>13</sup> Vi ta a kukiyangu kukiye ku nu gadí vu kaci ka manama me kune'e ku nu, kata vu kida ma'a e kelime ka Mayali mo Obolo ma. Kata muku n Haruna n vishangu mpasa ma a akambu a katalikalyuka dem.

<sup>14</sup> Punu a katsuma ki na vi nekei va, i na ve kuneke kune'e ki ilikulya u Vuzavagudu i da na: ushuma u na u palai ili i katsuma n ushuma u na wi ubon wi ili i katsuma dem,

<sup>15</sup> kobolo m muku n katsuma n re n ushuma u le dem, kobolo n ubon wa asuvu dem. Na va raka i ta a kutaka le.

<sup>16</sup> Kata ganu u songu le a gadí vu katalikalyuka, uteku tsu kune'e ki ilikulya. Kune'e ku da ku na a ya'in n akina i magulaní i singai u Vuzavagudu. Ushuma dem u Vuzavagudu u da.

<sup>17</sup> Na va wi ta o kokpo wilá u ko wannai ali a kubana wu ntsukaya n na n kutawa a ubuta u na yi dem, yi baci de n wuma, i takuma mpasa \* ko n ushuma ba.>>

## 4

*Kune'e adama a unushi  
(A Gan 6:25-30)*

---

\* <sup>3:17</sup> <sup>3:17</sup> *Takuma mpasa* Mpasa a ubuta u nampa dada n na a sakpaj da mo okpoi tsa asuvu

<sup>1</sup> Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Dana aza a Isaraila, vuza u ya'an baci unushi n ucikali u ni ba, u ya'in i na Vuzavagudu u sankaj le a katsuma\_ka wila u ni,

<sup>3</sup> Ganu vu gbayin da baci u ya'in unushi, unushi u ni wa wi tao kuronoko uma unushi, mayun da u ya'an kune'e adama a unushi a kubana u Vuzavagudu n kobomburon ka na ki babu usan, adama a unushi u na u ya'in va.

<sup>4</sup> U tuka n kobomburon ka a utsutsu u Mayali mo Obolo u Vuzavagudu, katau zuwa kukiye ku ni a gadi vu kaci ko kobomburon ka, katau kida ka'a u Vuzavagudu.

<sup>5</sup> Kataganu vu gbayin u kenuku mpasa n kobomburon ma, katau uka n da a Mayali ma.

<sup>6</sup> Wi taa kudyaba mpasa ma n kajivu, katau vishangu n da kucindere e kelime ka kakashi ko Mololo ma na ma la'i n Cida a ubutau u Vuzavagudu.

<sup>7</sup> Ganu wi taa kutsungu mpasa n yoku a avana a na i gadi vu katalikalyuka ka na o tsu songu ili i magulani i singai, ka na ki a ubutau Vuzavagudu a Mayali mo Obolo. Mpasa n na m buwai wi taa kutsungu n da a kumi ku katalikalyuka ke kune'e ku kusongu lo a utsutsu u Mayali mo Obolo.

<sup>8</sup> Wi taa kutakpa ushuma u na wi punu dem o kobomburon ka na u kuya'anka kune'e ku unushi ka, kobolo n ushuma rakau na u palai ili i katsuma<sub>ya</sub> n u na ili i katsuma<sub>ya</sub> i palai,

<sup>9</sup> kobolo m muku n katsuman re n ushuma u le dem, devu n ubon wa asuvu. Na va raka*i* taa kutakale.

<sup>10</sup> Ganu va wi taa kutakpa ushuma u kobom-

buron wa uteku u na u takpai a ubuta wa alyuka a matana a. Kataa ganu u songu le dem a katalikalyuka ko kusongu ili i kune'e.

<sup>11</sup> Ama ukpan, n inyama, n ene, n kaci, n ci'in n awiyan a ni dem,

<sup>12</sup> dada kagimi ka na ka buwai ko kobomburon ka, u dika wu utaka pulai a kubanka a ubuta u na a radai cida, a ubuta u kakiza ko kokomo. Ta de o kusongu inyama i na i buwai va a kakiza ka de n akina o ogboli.

<sup>13</sup> <<Aza a Isaraila rakaa da baci a ya'in unushi u na wi n ucikali u le ba, a ya'in i na Vuzavagudu u sankai le a katsuma ka wila u ni, ko a na wo okpoi e yeve n unushi wa ba, a nusa taa

<sup>14</sup> A tawa baci e yeve unushi u na a ya'in, uteku u na i katsuraa ke le a tuka m mobomburon ma na a utukai a ushiga adama e kune'e ku kushikaa unushi, kataa a banka m ma'a a Mayali mo Obolo.

<sup>15</sup> Nkoshi m gbara-gbaraa n likuci ma, a kiyangu ekiye e le a kaci ko kobomburon ka kataa a kida ka'a e kelime ka Vuzavagudu.

<sup>16</sup> Ganu vu gbayin, wi taa e kukenuku mpasa n yoku n kobomburon ma kataa u uka n da a Mayali mo Obolo.

<sup>17</sup> Wi taa a kudyaba n kajivu ka ni punu a mpasa ma, kataa u vishangu n da ali kucindere e kelime ka kakashi ku utsutsu ka u Vuzavagudu.

<sup>18</sup> Kataa u darukpa mpasa n yoku zuva va avana a na i gadi vu katalikalyuka a ubuta u Vuzavagudu a Mayali ma. Mpasa n na m buwai wi taa a kuvarma n da a kumi'i ku katalikalyuka ko kusongu ili i kune'e a utsutsu u Mayali mo Obolo ma.

**19** Wi ta a kutakpa ushuma wa dem, kata u songu u da a katalikalyuka.

**20** Ta wa kuya'an n kobomburon ka nannai, uteku tsu na u ya'in n kobomburon ke kune'e ku kutakpa ku unushi. Nannai da ganu u kutakpaka le unushi u le, kata a cinukpaka le n u da.

**21** Kata u dika kobomburon ka wu utaq'a pulai vu katsura kata u songu uteku tsu na u songi kobomburon ka iyain ka. Na va kune'e ka adama a unushi ku da adama a uma dem.

**22** <<Vuza kelime u nusa baci babu ucikali u ni, ali da u ya'in ili i gbani-gbani i te a katsuma ki ili i na Kashila Vuzavagudu u sankai, mayun u nusa ta.

**23** Ayin a na baci u zukai n unushi u ni, u tuka n kune'e ku magaji ma na mi babu u'iwin u Kashile.

**24** Wi ta a kukiyangu kukiye ku ni zuva a kaci ka magaji ka, kata u kida ma'a a ubuta u na o tsu songu kune'e ku kusongu a ubuta u Vuzavagudu. Na va kune'e ka adama a unushi ku da.

**25** Ganu wi ta a kudyaba mpasa n kune'e ka adama a unushi ka n kajivu, kata u vishangu n da de zuva a avana a katalikalyuka ko kusongu kune'e. Kata u vama mpasa n na m buwai de a kumi'i ku katalikalyuka ka.

**26** U songu ushuma dem a katalikalyuka, tsu na u songi u nan de a ubuta wa alyuka a matana. Nannai da ganu u kutakpa yi unushi, kata ta na a cinukpaka yi n u da.

**27** <<Da baci vuza te a katsuma ka da u nusai babu na u cikalai, da u ya'in ili i te a katsuma ka wilai na Vuzavagudu u sankai, mayun u nusa ta.

**28** Da baci u tawai u zukai n unushi u ni, u tukan kana<sup>ku</sup> ka maradika ma na mi babu u'iwin u Kashile tsu kune'e adama a unushi u na u ya'in.

**29** U kiyangu kukiye ku ni zuva vu kune'e ka adama a unushi wa, kata u kida ma'a a ubuta u na o tsu songu kune'e ku kusongu.

**30** Ganu wi ta kudyaba mpasa a kajivu ka ni kata u vishangu de a avana a katalikalyuka ko kusongu ili i kune'e, kata u vama mpasa n na m buwai de a kumi'i ku katalikalyuka ka.

**31** Wi ta a kutakpa ushuma wa raka, tsu na u takpai ushuma u na u ya'ankai kune'e ku matana ka, kata ganu u songu ku da a katalikalyuka ci ili i magulan i singai u Vuzavagudu. Nannai da ganu u kutakpaka yi unushi u ni, kata a cinukpaka yi n u da.

**32** <<U tuka baci m mokyon adama e kune'e ku unushi u ni, kata ma ya'an mashan ma na mi babu u'iwin u Kashile.

**33** Wi ta a kukiyangu kukiye ku ni zuva a kaci, kata u kida ma'a adama e kune'e ku unushi, a ubuta u na a tsu kida nlala n kune'e ku kusongu.

**34** Ganu wi ta a kudyaba mpasa ma n kajivu kata u vishangu n da avana a katalikalyuka ko kusonku kune'e ka, kata mpasa n na m buwai u vama n da a kumi'i ku katalikalyuka ka.

**35** U takpa ushuma wa dem, tsu na u ya'in m malala ma alyuka e kune'e ku matana, kata ganu u songu ma'a a katalikalyuka, a gadu vu kune'e ki ilikulya i Vuzavagudu. Nannai da ganu u kutakpaka yi unushi adama a unushi u na u ya'in, kata a cinukpaka yi n unushi u ni.

## 5

<sup>1</sup> <<Vuza u kpada baci kudansa a ubutu wa afada ukuna wu ili i na we enei, ko i na u yevei da u kpafai kudansa, wo okpo ta vuza vu unushi adama a ili i na u yevei,

<sup>2</sup> ko kpamu da baci vuza yoku u sa'wai ili i na yi m mashinda babu na u yevei, ko manama ma kakamba ma na mi ni nshinda da ma kuwai, ko ilikuzuwa ko ili i wuma i na yi o kurono atsuma a ifika da yi ni nshinda feu. Ayi feu u kana ta nshinda da kpamu u ya'in unushi.

<sup>3</sup> Ko vu sa'wa baci ili i na i tsu zuwa vuma wo okpo ni nshinda babu na vi yevei. Da vu tawai vu zukai ili i na vi ya'in va i ga'an ba, vo okpo ta vuza vu unushi.

<sup>4</sup> Ko kpamu vuma u ya'an baci akucina a na u kuya'an ili i yoku babu na u sheshei mayin, ko i singai ko i gbani-gbani. Da u tawai u zukai nannai va u ga'an ba, wo okpo ta vuza vu unushi.

<sup>5</sup> Da baci vuza u zukai a na u ya'in unushi a katsuma ki ili i nampa, mayun da u dansa e keteshe unushi u na u ya'in.

<sup>6</sup> Ugana u na a kidakai ni adama a unushi u na u ya'in u dada, wi ta a kutuka m mashan mo mokyon ko maradika a katsuma ku ushiga kata u neke Vuzavagudu. Na dada kune'e ku unushi ku na ganu u kutakpaka yi unushi adama a ni.

<sup>7</sup> <<Vi baci a kuciya magiri ba, vi ta a kufuda va tuka nu ntapambara n re ko modoi n re u Vuzavagudu a agisana a ugana a unushi u nu. Manu me te ma dada adama e kune'e ku unushi, me te tamkpamu adama e kune'e ku kusongu.

<sup>8</sup> Vi taa kutukan ele a ubutau ganu, ayi da vuza na u kuneke manu ma iyain adama e kune'e ku unushi. Katau pindarakudeku, ama katau taba ku da ba.

<sup>9</sup> Katau vishangu mpasa n yoku n kune'e ku unushi a akambu a katalikalyuka. Mpasa n na m buwai wi taa kutsungu n da aq kumi'i ku katalikalyuka ka. Na va dada kune'e ku unushi.

<sup>10</sup> Manu me ire wi taa kuneke ma'a kune'e ku kusongu, uteku tsu na a ci ya'ansa. Ta ganu u kutono nannai katau takpaka yi unushi u ni, katau a cinukpaka yi n u da.

<sup>11</sup> <<Wi baci an waq kuciyaq modoi n re ko ntapambara n re n na we kuneke ba, u tukan kiya ku na ku yawai ifa vi te u neke ku da tsu kune'e adama a unushi u ni. Wi aq kutsungu mani'in ko ili i magulani ba, adama a na kune'e ku unushi ku da.

<sup>12</sup> U banka n kiya ka a ubutau ganu, katau ayi tamkpamu u kenuku kakun ku te ka na ko kokpo ili i kucibasa. Katau songu de a katalikalyuka tsu kune'e ki ilikulya u Vuzavagudu. Dada kune'e ku unushi.

<sup>13</sup> Nannai da ganu u kufolonoko yi a takpaka yi unushi u na u ya'in dem. Katau a cinukpaka yi u da. Kagimi ke kune'e ka na ko okpoi ka ganu ka'a, uteku u na a ci ya'an n kune'e ki ishina.>>

### *Kune'e adama a kuna ku unushi*

<sup>14</sup> Dada Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>15</sup> <<Vuza u pasa baci wila da u ya'in unushi babu na u yevei, u na u langasai ili i cida i Vuzavagudu, mayun da u tukan kagiri ka na u kudika a ushiga u ni tsa alyuka e kune'e u

Vuzavagudu. Kagiri ka nanlo ka ya'an babu u'iwin u Kashile, kąta a kidaka ka'a ikebe i ni yu uta derere n azurufa i na a tsu ya'anka ulinga a kunu ka avasa. Na va dada kune'e ku kuna unushi.

<sup>16</sup> Mayun da u tsupa ili i na u langasai a katsuma ku ucanuku u cida u nanlo. Kąta kpamu u doku ili i te a katsuma ki ili i tawun u neke ganu. Kata ganu tamkpamu u folonoko yi a takpaka yi unushi u ni n kagiri ke kune'e adama a kutakpa ku unushi, kąta Vuzavagudu u cinukpaka yi unushi u ni.

<sup>17</sup> <<Vuza u ya'an baci unushi u na u pasai wila u Vuzavagudu. Ko n uyevi u ni u da baci u ya'in u da ba, u nusa ta, wo okpo ta kpamu vuza vu unushi. Wi ta na a kutakacika adama a unushi u ni.

<sup>18</sup> Wi ta a kutuka ganu n kagiri ka na wu utukai a ushiga ka na ki babu u'iwin u Kashile, ko i na yu untsai derere n kune'e adama a katsupu ku unushi. Kąta ganu u folonoko yi a takpaka yi unushi u na u ya'in n ucikali u ni ba, kata a cinukpaka yi n u da.

<sup>19</sup> Na va dada kune'e adama a unushi, adama a na mayun da vu nusakai Vuzavagudu.>>

## 6

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Vuza yoku u ya'an baci unushi da u pasai wila u Vuzavagudu, ali da u doroi vuza ni na i idashi dedeveli n ili i na e nekei ni u bana ko wi inda, da u bonoi u bokoi i da, ko da u ya'ankai ni kalya'a.

<sup>3</sup> A cina baci kpamu ucanuku wa u puwankai da u ya'in a'uwa, ko u ya'in akucina a a'uwa, a katsuma ku unushi u na uma a ya'in raka,

<sup>4</sup> u nusa baci ali da unushi u kana'i ni, mayun da u bonoko n ili i na u dikai ko u bokoi va, ko wi isai n utsura, ko i na e nekei ni kubana, ko ili i na i puwankai da u ciyaj va,

<sup>5</sup> ko kpamu i na baci de dem u ya'ankai akucina a a'uwa. Wi ta a kutsupa i da raka, kata kpamu u doku ubgoku u te a katsuma ki ili i tawun u vuza na u doroi va. A Kanna ka nanlo ka da feu u kuneke kune'e ku matana,

<sup>6</sup> Wi ta a kutuka ganu n kune'e ku kagiri ka na ki babu u'iwin u Kashile a ushiga u ni, tsu kune'e ku kuna ku unushi a ubutu u Vuzavaguđu, ko kpamu i na yu untsai n ikebe derere.

<sup>7</sup> N tsu nampa tsu da ganu u kufolonoko yi a cinukpaka yi unushi a ubutu u Vuzavaguđu, kata a cinukpaka yi n ili i nampa i na u ya'in dem, i na i bonokoi ni vuza vu unushi.>>

### *Kune'e ku kusongu*

(Kut 29:38-43; Mkc 28:1-8)

<sup>8</sup> Da Vuzavaguđu u danai Musa,

<sup>9</sup> <<Neke Haruna m muku n ni wilu u nampa. Na da wilu adama e kune'e ku kusongu. I ta kukaşukpa kune'e ku kusongu ka asa de zuva vu katalikalyuka ali sai usana u yoku, kata feu akina a katalikalyuka ka o yongo utasiki.

<sup>10</sup> Yeve n usana ganu u uka aminya a tsuganu kobolo m motogu ma asuvu ma na mi punu a ikyamba i ni, kata u pura kokomo ke kune'e ku kusongu ka na ka asai a kukula a katalikalyuka

ka, katau tsungu ka'a a kakambu ka katalikalyuka ka.

<sup>11</sup> Wi tao kufodo aminya a ni katau uka o yoku, katau purakokomo ka wu utukapulai da'angi n katsuraka a ubutau singai u na wi cida.

<sup>12</sup> Akina a katalikalyuka ka o kuyongo taudyabi, kataa kimasaa da ba. Usana dem ganu wi tao kudoku ndanga katau rece kune'e ku kusongu de gadi, yeve u songu mani'in me kune'e ku matana de.

<sup>13</sup> Akina o yongo a kukulaa katalikalyuka ka babu kukimasa.

*Kune'e ki ishina  
(A Gan 2:1-16)*

<sup>14</sup> <<Na va ele da wilau kune'e ki ishina. Muku n Haruna mi taa kutukan i da a ubutau Vuzavagudu, e kelime ka katalikalyuka.

<sup>15</sup> Vuza te a katsumake le u kenuku kiya ku singai ka tukpa a kakun m mani'in, kobolo n ili i magulan*i* na a zuwai zuva vi ili i kashina vi kune'e ya, katao songu i da zuva a katalikalyuka wi tao kokpo ugboku wi ili i kucibasa a katalikalyuka, ili i magulan*i* singai u Vuzavagudu.

<sup>16</sup> Haruna m muku n ni ele da aza na a kulya'a i na i buwai. Ama i taa kulya'a i da babu yisiti a ubutau cida a ulanga u Mavali mo Obolo.

<sup>17</sup> Kataa ya'an i da babu yisiti. N neke le tau da wo okpo ugboku u kune'e ki ilikulya i va. Ili i da i na i la'i n cida, uteku tsu kune'e ku unushi n kune'e adama a kuna ku unushi.

<sup>18</sup> Mavali dem a katsumaka ntsukaya n Haruna mi taa kulya'a i da katawo okpo ugboku wi ilikulya i le i na e nekei Vuzavagudu tsu kune'e

ali a kubana ntsukaya n na n kutawa. I na baci de dem i sa'wai le, i da yi ta\_o kokpo cida.>>

<sup>19</sup> Da kpamu Vuzavaguđu u danai Musa,

<sup>20</sup> <<Na da kune'e ku na Haruna m muku n ni e kuneke Vuzavaguđu a kanna ka na e erengi le, yaba dem u neke kilo vi te vu ifa vu kiya ku singai uteku tsu kune'e ki ishina ku ayin dem, kagimi ke te n usana, kagimi ke te kpamu n kulivi.

<sup>21</sup> A kangala i da mayin m mani'in e kebelyu. Kata\_i tuka\_i da usatari mayin, ukangali akutsu-akutsu tsu kune'e ki ishina, kata\_e neke ku da ci ili i magulan\_i singai u Vuzavaguđu.

<sup>22</sup> Maku ma na ma\_kutawa\_ma kisaka yi ulinga u tsuganu dem, u neke ili i nanlo ya u Vuzavaguđu tsu wila u ko wanai. I ta\_kpamu o kusongu i da raka\_raka.

<sup>23</sup> Kune'e ki ishina dem ku ganu o songu ku da raka\_raka, kata\_vuza u lya'a ba.>>

*Kune'e adama a\_unushi  
(A Gan 4:1-35)*

<sup>24</sup> Da Vuzavaguđu u danai Musa,

<sup>25</sup> <<Dana Haruna m muku n ni, na da wila u kune'e adama a\_unushi. A ubuta u na a tsu kida kune'e ku kusongu, ta de ſeu a kukida kune'e ka adama a\_unushi a\_ubuta u Vuzavaguđu, ili i da i na i la'i n cida.

<sup>26</sup> Ganu vu na u nekei ku da adama a\_unushi wi ta a kulya'a ku da. A\_ubuta u cida u da u kulya'a ku da a ulanga u Mayali mo Obolo.

<sup>27</sup> Ili i na baci de dem i sa'wai inyama ya, yi ta\_o kokpo cida. Da baci ta na mpasa ma n sa'wai kuminya, vi ta\_a\_kuza'a\_ubuta wa a\_ubuta u cida.

<sup>28</sup> Mogbodo ma ci'in ma baci a su'wankai in-yama ya, i ta\_o kuboso ma'a. Ama o mogbodo ma\_vuyum vi shili ma baci a su'wain i da, i ta\_o kukongoro ma'a kata\_a za'\_a m mini.

<sup>29</sup> Mavali dem a katsuma\_ka kpa'a ku na ganu, wi ta\_a kulya'a i da, ili i cida i da.

<sup>30</sup> Ama kune'e ku unushi dem ku na baci a\_tukai nu mpasa n le punu adama a na takpa unushi a\_Ubuta\_u Cida, n da mi kulya'a ba, i ta\_o kusongu n da n akina.

## 7

### *Kune'e ku kuna ku unushi (A Gan 5:14-19)*

<sup>1</sup> <<Na da wila u kune'e ku kuna ku unushi, ku dada ta na ku na ku la'i n cida.

<sup>2</sup> Manama ma na a kuya'anka kune'e ku kuna ku unushi a kida ma'a a ubuta\_u na a tsu kida manama me kune'e ku kusongu, kata\_a vishangu mpasa ma a katalikalyuka n akambu a ni dem.

<sup>3</sup> Ganu wi ta\_e kuneke ushuma u manama ma nanlo raka\_a katalikalyuka, ushuma u na u kuya'anka nannai u dada u winja kobolo n u na u palai ili i katsuma,

<sup>4</sup> muku n katsuma\_n re n nanlo kobolo n ushuma u na wi akambu e le, n ukpan wa asuvu, i ta\_a kutakpa le kobolo m muku n katsuma\_ma.

<sup>5</sup> Ganu wi ta\_o kusongu le a katalikalyuka tsu kune'e ki ilikulya u Vuzavagudu, kune'e ku kuna ku unushi ku da.

<sup>6</sup> Mavali de dem ma na mi punu a kpa'a ku ganu mi ta\_a kufuda kutakuma i da, ama i ta\_a

kutakuma i da aq ubutaq u cida, dada ili i na i la'i n cida dem.

<sup>7</sup> Wilaq u kuna ku unushi u nampa wi taq derere n wilaq u kune'e ku unushi, dem vi le wilq u te da. U da dem wi taq o kokpo u ganu ayi na u kuya'an ulinga n u da, u na u bonoko vuza cida aq ubutaq u Vuzavagudu.

<sup>8</sup> Ganu vu na u ya'ankai vuza yoku kune'e ku kusongu, ayi da u kuqika ukpan u manama ma nanlo ma wo okpo u ni.

<sup>9</sup> Kune'e dem ki ili i kashina ku na a kanganai e kebelyu kaq viyum ko kaq ci'in, ko a katali, yi taq o kokpo i ganu vu na u nekei i da.

<sup>10</sup> Kune'e ki ishina dem ko usatari m mani'in ko babu usatari, i taq e kupecke muku n Haruna derere.

*Kune'e ki idashi i singai  
(A Gan 3:1-17)*

<sup>11</sup> <<Na da wilq wa alyuka u kune'e ki idashi i singai ku na vuza u kuneke Vuzavagudu.

<sup>12</sup> U neke baci a da u Vuzavagudu tsa agisana a ucikpi, kataq u neke a da kobolo n akala m boroji vu babu yisiti usatari m mani'in, kobolo n emeshe a babu yisiti usatari m mani'in, n akala a kiya ku singai a na a satarai m mani'in mayin.

<sup>13</sup> Kobolo kpamu n alyuka aq matqana a ucikpi a ni a, kataq u neke a da kobolo m boroji vu na vi n yisiti.

<sup>14</sup> Aq katsuma ke kune'e ku nampa, wi taq e kuneke kakutsu ko boroji ke te, wo okpo tsu kune'e u Vuzavagudu. Yi taq o kokpo i ganu vu na u tsu vishangu mpasa n kune'e ku matqana, a katalikalyuka.

<sup>15</sup> Inyama ya alyuka i kune'e ki idashi i singai adama a ucikpi, a takuma i da raka a kanna ka na a ya'in kune'e ka. Kataa buwaka i yoku ali kayin ka asa ba.

<sup>16</sup> Ama kune'e ku ni adama a kushatangu akucina a da baci ko kune'e ku ucigi u kadu, a kutakuma i da a kanna ka na u ya'in alyuka a, kagimi ka na baci ka buwai kpamu i taa kufuda kutakuma i da kayin ka asa baci.

<sup>17</sup> Ama inyama ya alyuka i na baci i buwai ali a kanna ka tatsu, i tao kusongu i da n akina.

<sup>18</sup> Da baci a takumai inyama ya alyuka i matana a kanna ka tatsu, vuza na u nekei a da, Vuzavagudu wa\_ku ushuku n ayi ba, ko keceke yi a da a katsuma ka a singai. A da i tao kokpo ili yu unata, vuza na baci u takumai i da ko kenu gbani u ronoko takaci kani unushi.

<sup>19</sup> <<Inyama i na baci de dem i sa'wai ili i na yi n nshinda, katai takuma i da ba, i songi i da a akina. Ama vuza na baci wi babu nshinda wi taa kufuda kutakuma i da.

<sup>20</sup> Ama da baci vuza yoku vuza na wi ni nshinda u takumai inyama i kune'e ki idashi i singai i na e nekei Vuzavagudu, i tao kuloko yi punu a katsuma ka uma a Isaraila.

<sup>21</sup> Da baci kpamu vuza yoku u sa'wai ili yi ni nshinda, ko vuma, ko manama, ko kpamu ili i gbani-gbani i yoku, ko u lya'i ili i kune'e ki idashi i singai i na e nekei Vuzavagudu, vuma nanlo va i tao kuloko yi punu a katsuma ka uma a ni.>>

*A\_sanka\_ta kutakuma ushuma kobolo nu mpasa*

<sup>22</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>23</sup> <<Dana uma a Isaraila, kata<sub>q</sub> i takuma ushuma u kobomburon ba, ko wu nkyon ko kpamu wu nradika ba.

<sup>24</sup> Ya kutakuma ushuma u manama ma na ma<sub>q</sub> kuwai<sub>q</sub> agifa ba, ko kpamu manama ma na ili i kakamba yu unai ba, ama yi ta<sub>q</sub> a kufuda kuya'anka ushuma wa ili i yoku kau. Ko kenu i takuma i da ba.

<sup>25</sup> Vuza na baci de dem u takumai ushuma u manama ma na a ya'anbai kune'e ki ilikulya a ubuta<sub>q</sub> u Vuzavagudu, i ta<sub>q</sub> o kuloko yi punu a katsuma<sub>q</sub> ka uma a ni.

<sup>26</sup> Ubuta<sub>q</sub> u na baci de dem i dasangi, kata<sub>q</sub> i takuma mapasa ma manu ko m manama ba.

<sup>27</sup> Vuza na baci de dem u takumai mpasa, i ta<sub>q</sub> o kuloko yi punu a katsuma<sub>q</sub> ka uma a ni.>>

### *Upecu u Ganu*

<sup>28</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>29</sup> <<Dana uma a Isaraila wil<sub>a</sub> u nampa, vuza na baci de dem u kuneke Vuzavagudu alyuka e kune'e ki idashi i singai, wi ta<sub>q</sub> kpamu e kuneke punu kune'e ku matana<sub>q</sub> u Vuzavagudu.

<sup>30</sup> N kaci ka<sub>ni</sub> u tuka<sub>n</sub> kune'e ku na o kusongu a ubuta<sub>q</sub> u Vuzavagudu. U tuka<sub>n</sub> ushuma m makanga<sub>q</sub> ma, kata<sub>q</sub> a dengusa<sub>q</sub> makanga<sub>q</sub> ma tsu kune'e ku kudangusa<sub>q</sub> u Vuzavagudu.

<sup>31</sup> Ganu wi ta<sub>q</sub> o kusongu ushuma wa zuva a katalikalyuka, ama makanga<sub>q</sub> tamkpamu mi ta<sub>q</sub> o kokpo ma Haruna m muku n ni.

<sup>32</sup> Neke makuta<sub>q</sub> mu usingai me kune'e ku matana u ganu, tsu kune'e ku nu.

<sup>33</sup> Maku mo kolobo ma Haruna ma na me nekei mpasa n kune'e ku matana<sub>q</sub> kobolo n ushuma wa,

ayi da vuza na u kudika makuta me kune ku singai mo okpo upecu u ni.

<sup>34</sup> Punu a katsuma ke kune'e ku matana ka aza a Isaraila, n dik'a ta makanga ma na a dengusai m makuta ma na a ya'ankai kune'e ka, da n nekei Haruna ganu m muku n ni, wo okpo upecu u le u na wu utai wa aza a Isaraila.

<sup>35</sup> Na va dada upecu u kune'e ki ilikulya ku na a ya'ankai Haruna m muku n ni, ku na e nekei Vuzavagudu a kanna ka na e erengi le o okpo anan ganu.

<sup>36</sup> A kanna ka na e erengi le va, da Vuzavagudu u danai uma a Isaraila e neke le ili i nampa ya yo okpo upecu u le ali n tsukaya tsu na tsakutawa,>>

<sup>37</sup> Na va dada wilu u kune'e ku kusongu, n kune'e ki ishina, n kune'e ku unushi, n kune'e ku kuna ku unushi, n kune'e ku kerengu, kobolo n kune'e ku matana,

<sup>38</sup> u na Vuzavagudu u nekei Musa a Kusan ku Sinai. A kanna ka nanlo ka dada u danai uma a Isaraila atuka n kune'e ku le de u Vuzavagudu a kusan ku Sinai.

## 8

### *Kerengu ku Haruna m muku n ni (Kut 29:1-37)*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Tuka n Haruna m muku mo olobo n ni, kobolo nu ntogu n tsuganu n le, m mani'in ma kudarukpa a kaci, n kobomburon adama e kune'e ka alyuka a unushi, agiri e re kobolo m mabana ma na mi m boroji vu babu yisiti.

**3** Kąta vu bolongu uma a Isaraila raka a ubuta u te a utsutsu u Mayalı mo Obolo.>>

**4** Musa u ya'in uteku tsu na Vuzavagudu u tonokoi ni, da uma a Isaraila a gasai a utsutsu wa.

**5** Da Musa u danai le, <<Na da ili i na Vuzavagudu u danai ci ya'an.>>

**6** Da Musa u tukai n Haruna m muku n ni, da a sumbai le m mini.

**7** Da u ukai Haruna motogu mu ugadi da u shiyai maganda a kukyun, da u ukai ni motogu mu ugadi ma tsuganu, kobolo n efodu vu na u shiyai n ili i kadambura i na a ya'ankai tsuzogu tsu kuca'a ke ekiye adama a na u reme yi mayin.

**8** Da Musa u zukai ni mosolo ma efodu a makanga, punu o mosolo ma da u zukai ni Yurim n Tumi.

**9** Da u ukai Haruna oroli a tsuganu a kaci. Da u varai a da keleje ka kaci ka azanariya a kucan, dada urotu u na wo okpoi vuza cida, derere uteku tsu na Vuzavagudu u tonokoi Musa.

**10** Tsu nanlo da Musa u dikai mani'in me kerengu da we erengi Mavalı ma Kashile kobolo n ili i na yi punu dem, adama a na i da yo okpo cida.

**11** Da u vishangi mani'in me kerengu mo yoku de zuva vu katalikalyuka ali kucindere, da we erengi ka'a, n ucanuku wu ulinga u ni dem, kobolo n kasasu n kashamkpatsu ką ni, adama a na u bonoko le cida.

**12** Da u tsunki Haruna mani'in me kerengu mo yoku a kaci, u ya'in nannai adama a na u bonoko yi cida.

**13** Da Musa u tukai m muku mo olobo n Haruna. U ukai le aminya nu nganda e le dem kobolo

n oroliko, uteku tsu na Vuzavagudu u tonokoi Musa.

<sup>14</sup> Dada Musa u zuwai a tuka<sub>n</sub> kobomburon ke kune'e adama a unushi. Haruna m muku mo olobo n ni a kiyangi ekiye e le zuva a kaci ko kobomburon ka.

<sup>15</sup> Da Musa u kidai ka'a, da u dyabai mpasa ma n kajivu kā ni da u surai n da de a avana a katalikalyuka dem adama a na u bonoko ka cida. Mpasa n na m buwai katau tsungu n da de a kumi'i ku katalikalyuka ka. Nannai da u kubonoko katalikalyuka ka cida.

<sup>16</sup> Da Musa u takpai ushuma u na wi a ubon wi ili i kātsumarākā, n ubutā u singai wa asuvu m muku n kātsuman re ma, kobolo n ushuma u le, da u songi de a katalikalyuka ka.

<sup>17</sup> Ama kobomburon ka n ukpan u ni, n inyama i ni, n a wiyan a ni, u songu le tan akina a pulai vu kātsurā ka na uma i, tsu na Vuzavagudu u danai Musa.

<sup>18</sup> Da Musa va u tukai n kagiri ke kune'e ko kusongu, da Haruna m muku n ni a kiyangi ekiye e le a kaci kā kagiri ka.

<sup>19</sup> Da ta na Musa u kidai ka'a, da u vishangi mpasa a akambu a katalikalyuka.

<sup>20</sup> Da u kidai ka'a akidi-akidi, da u songi kaci ka, n akidi a, kobolo n ushuma wa dem.

<sup>21</sup> U za'i ili i kātsuman ene a m mini, da Musa u songi kagiri ka rākā a katalikalyuka. Kune'e ku kusongu ku da ku magulanī ma singai. Kune'e ki ilikulya ku da u Vuzavagudu, tsu na Vuzavagudu u danai Musa.

<sup>22</sup> Dada u tukai n kagiri ke ire, ke kerengu. Da Haruna m muku n ni a kiyangi ekiye e le a kaci

ka kagiri ka.

<sup>23</sup> Dada Musa u kidai ka'a, da u kenuki mpasa n yoku da u dyabakai Haruna e melebu mag kutsuvu ku usingai u ni, kobolo n kajivu ka gbayin ke kukiye ku usingai, n kajivu ka gbayin ke kune ku usingai.

<sup>24</sup> Da Musa wu utakai m muku mo olobo n Haruna, da u dyabakai le mpasa ma an nlebu ma atsuvu a usingai, kobolo n ajivu a gbagba'in e ekiye a usingai n gbagba'in e ene a usingai feu. Da kpamu u vishangi mpasa n na m buwai a akambu a katalikalyuka ka.

<sup>25</sup> Da wu utakai ushuma n ushuma u winja, n u na wi punu a ilii i katsuma dem, n kapalatsu ka asuvu, kobolo m muku n katsuma n re n ushuma u le, kobolo m makuta mu usingai.

<sup>26</sup> Punu a asuvu a mabana mo boroji ma na a ya'in babu yisiti da a tukai u Vuzavagudu, da wu utakai kakutsu ko boroji ka babu yisiti ke te n kakutsu ko boroji ke te ka na a ya'in m mani'in n kemeshe ke te, da u zuwai le a gadi vu ushuma a gadi vu makuta mu usingai.

<sup>27</sup> U zuwai ili i nampa raka e ekiye a Haruna m muku n ni, da a dengusai zuva tsu kune'e ku kudangusa u Vuzavagudu.

<sup>28</sup> Dada Musa ta na wi isai kune'e ka e ekiye e le, da u songi ku da a katalikalyuka kobolo n kune'e ku kusongu. Na va dada kune'e ku na e ci erengu ganu. Ili i magulani i singai, kune'e ki ilikulya ku Vuzavagudu.

<sup>29</sup> Da Musa u dikai makanga ma malala ma, ma na mo okpoi upeci u ni, da u nekei ma'a kune'e ku kudangusa a ubuta u Vuzavagudu, uteku tsu

na Vuzavagudu u tonokoi ni.

<sup>30</sup> Da Musa u kenuki mani'in me kerengu mo yoku kobolo nu mpasa n na mi gad'i vu katalikalyuka, da u vishanki Haruna nu ntogu u ni, kpamu n olobo a ni kobolo nu ntogu n le dem. Nannai da u bonokoi Haruna nu ntogu n ni cida, kobolo m muku n ni n aminya e le dem.

<sup>31</sup> Da Musa u danai Haruna n olobo a ni, <<Su'wain inyama ya a utsutsu u Mavalı mo Obolo, kata\_i takuma i da m boroji vu na vi a mabana me kune'e ku kerengu tsu na n tonokoi nu, n danai, <Haruna n olobo a ni ele da a kutakuma i da.>

<sup>32</sup> Kata\_i songu kagimi ki inyama n ko boroji ka na ka buwai.

<sup>33</sup> Kata\_yu uta punu a utsutsu u Mavalı mo Obolo ma ba, ali ayin e cindere, sai kanna ke kerengu anan ganu ko kotso, adama a na kadiiva ke kerengu ka ki ta\_a kuyawa ayin e cindere.

<sup>34</sup> Ili i na a ya'in anana, Vuzavaguđu da u zuwai a ya'an i da, adama a na a takpaka da unushi.

<sup>35</sup> A utsutsu u Mavalı mo Obolo ta lo i kuyongo kanna n kayin ali ayin e cindere, ađa a kuya'an i na Vuzavaguđu u danai, adama a na kata\_i kuwa ba, adama a na ta u tonokoi mu nannai.>>

<sup>36</sup> Da Haruna m muku mo olobo n ni a ya'in ili i na dem Vuzavaguđu u tonokoi le a ubuta\_u Musa.

## 9

*Anan ganu a\_gita\_ta\_ulinga u le.*

<sup>1</sup> A kanna ka kunlai da Musa u dekei Haruna n olobo a ni, kobolo nu nkoshi m gbara-gbara ma aza a Isaraila.

<sup>2</sup> Da u danai Haruna, <<Dika maku mo kobomburon adama e kune'e ku unushi, kagiri tamkpamu adama e kune'e ku kusongu, dem vu le okpo babu u'iwin u Kashile, kata vi neke le a ubuta u Vuzavagudu.

<sup>3</sup> Kata vu dana aza a Isaraila, <Dikai magaji adama e kune'e ku unushi, maku mo kobomburon m magiri dem okpo aza a kaya ke te ke te babu u'iwin u Kashile kpamu adama e kune'e ku kusongu,

<sup>4</sup> kata kpamu i doku i dika kobomburon n kagiri adama e kune'e ku matana, adama a na i lyuka a da u Vuzavagudu. N kune'e ki ishina ku na ki usatari m mani'in, adama a na anana Vuzavagudu wi ta a kutawa wa da.>>

<sup>5</sup> Dada a tukai n ili i na Musa u danai le e kelime ka Mayali mo Obolo, da kabundai ka uma ka ka yawai devu, da a shamgbai kelime ka Vuzavagudu.

<sup>6</sup> Da Musa u danai, <<Na da ili i na Vuzavagudu u danai da i ya'an, ciya tsugbayin tsu Vuzavagudu tsu tawa wa da.>>

<sup>7</sup> Da Musa u danai Haruna, <<Yawa devu n katalikalyuka kata vi neke kune'e ku unushi ku nu n kune'e ku kusongu adama a kutakpaka kaci ka nu unushi kobolo n u uma, vu lyuka kune'e ku uma ka kata vu takpaka le unushi tsu na Vuzavagudu u danai.>>

<sup>8</sup> Da Haruna u yawai devu n katalikalyuka ka, da u kidai maku mo mobomburon me kune'e ku unushi, ma na mi ma kaci ka ni.

<sup>9</sup> Da olobi a ni a tukai ni nu mpasa ma, da u dyabai mpasa ma n kajivu ka ni da u surakai

avana a a na i a katalikalyuka ka. N na m buwai tamkpamu u tsungi n da a kumi'i ku katalikalyuka ka.

<sup>10</sup> Ama ushuma, m muku n katsuma n re ma kobolo n ubuta u singai wa asuvu, i na a takpai a katsuma ke kune'e ku unushi, da u songi i da a katalikalyuka uteku tsu na Vuzavagudu u danai Musa.

<sup>11</sup> Ama inyama ya n ukpan wa, u songi le pulai a katsura ka na i.

<sup>12</sup> Da kpamu Haruna u kidai manama me kune'e mo kusongu ma. Da muku n ni n nekei ni mpasa ma, da u vishangi n da a akambu a katalikalyuka ka.

<sup>13</sup> Da e nekei ni kune'e ku kusongu ka akidi-akidi, kobolo n kaci, da u songi le gadfi vu katalikalyuka.

<sup>14</sup> Da u za'i ili i katsuma kobolo n ene, da u songi i da kobolo n kune'e ku kusongu de a katalikalyuka.

<sup>15</sup> Da kpamu Haruna u lyukai kune'e ku uma ka. U dikai magaji adama e kune'e ku unushi ku uma da u kidai ma'a, da u nekei ma'a adama e kune'e ku unushi tsu na u ya'in n mu ugiti.

<sup>16</sup> Da u tukai n kune'e ku kusongu, da u nekei ku da uteku u na wilu u danai.

<sup>17</sup> Da kpamu u tukai n kune'e ku kiya ki ishina, da u kenuki kak'u'un tukpa da u songi ku da a gadfi vu katalikalyuka, devu n kune'e ku kusongu ku usana.

<sup>18</sup> Da Haruna u kidai kobomburon ka n kagiri ka adama a alyuka e kune'e ku matana a uma.

Da muku n Haruna n nekei ni mpasa ma, da u vishangi n da a akambu a katalikalyuka raka.

<sup>19</sup> Ama ushuma u kobomburon n u kagiri wa, n ushuma u winja kobolo n ubon n ushuma u na u palai ili i katsuma, m muku n katsuma n re kobolo kpamu n ubuta u singai wa asuvu wa,

<sup>20</sup> da a kiyangi ushuma wa gadi vu nkanga vu nnama, da u songi le a gadi vu katalikalyuka.

<sup>21</sup> Haruna ta na u dengusai nkanga ma kobolo nu nkuta mu usingai u Vuzavagudu, tsu kune'e ku kudangusa, tsu na Musa u danai.

<sup>22</sup> Da Haruna u dengusai ekiye a ni gadi a ubon u uma da u zuwakai le unasingai. Ana u kotsoi kuneke alyuka e kune'e ku unushi, n kune'e ku kusongu, n kune'e ku mata, da u cipai u kasukpai katalikalyuka.

<sup>23</sup> Dada Musa ele n Haruna a uwai a Mavali mo Obolo, ana a utai da a zuwakai uma unasingai kpamu, da tsugbayin tsu Vuzavagudu tsu tawai u yaba dem.

<sup>24</sup> Da akina a utai a ubuta u Vuzavagudu da e lebecei kune'e ku kusongu ka, n ubon wu ushuma dem u na wi a katalikalyuka. Ana uma raka e enei nannai da a ya'in yoroli i mazanga, da a kudangi sapu a lya'i kayala a cikpai Vuzavagudu.

## 10

### *Ukpa u Nadabu n Abihu*

<sup>1</sup> Ana i lo da olobo a Haruna, Nadabu n Abihu a ofkai ambu e le da e kenuki punu akina da kpamu o doki atsungi ili i magulani. Da e nekei akina a

na o yotsoi ba e kelime ka Vuzavagudu, tsu na u danai a ya'an ba.

<sup>2</sup> Dada akina a utai u Vuzavagudu da a unai le, da a kuwai a ubuta u Vuzavagudu.

<sup>3</sup> Da Musa u danai Haruna, <<Na da ili i na Vuzavagudu u danai, <A katsuma ka aza a na i a kuya'anka mu aganda mayun da o tono ukuna u cida u va, kata\_o yotsongu tsugbayin tsu va, u uma a va.>> Da Haruna u padai bini.

<sup>4</sup> Da Musa u dekei Mishalu n Elzapanu, muku n Uziyelu esheku e ke'en a Haruna, da u danai le, <<Tawai devu, dikai even a ikyamba a uma a da i banka da'angi vu katsura ka na yi, da'in m Mavali ma Kashile.>>

<sup>5</sup> Da a yawai devu da a dikai le nu ntogu n le a utakai le pulai vu katsura ka na i, uteku tsu na Musa u tonokoi le.

<sup>6</sup> Da Musa u danai Haruna kobolo m muku mo olobo n ni Eliyaza n Itama, <<Kata i kaşukpa anji a da babu uzafukpi ba, kata kpamu i karasa ntogu n da ba, ta baci nannai ba yi ta a kukuwa, kata Vuzavagudu u ya'an wupa raka n uma. Ama kumaci ku da n aza a Isaraila raka i ta a kuya'an kpalu ku ukpa ka aza a na Vuzavagudu wu unai n akina.

<sup>7</sup> Kata yu uta punu a utsutsu u Mavali mo Obolo ma ba, ta baci nannai ba yi ta a kukuwa, adama a na mani'in me kerengu ma Vuzavagudu mi ta a kaci ka da.>> Da tana a ya'in uteku u na Musa u danai.

<sup>8</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi n Haruna u danai,

<sup>9</sup> <<Avu n olobo a nu kata i so'o mara ko ili i na i kuzuwa ashi a da a puwanka ba, a ayin a na baci

de dem yi a ku'uwa a Mavalì mo Obolo, ta baci de nannai ba yi ta a kukuwa. Wi ta o kokpo wila u ayin dem ali n tsukaya tsu na tsa kutawa.

<sup>10</sup> Yi ta a kuzagba kata i pece i na yi cida n ili yu unata, kobolo kpamu n aza a nshinda n aza a singai,

<sup>11</sup> Mayu da i yotsongu uma a Isaraila wila u na Vuzavagudu u danai Musa u dana le.>>

<sup>12</sup> Da Musa u ya'in kadanshi n Haruna kobolo Eliyaza n Itama, muku n ni n na m buwai, <<Dikai kagimi ke kune'e ki ishina, ke kune'e ki ilikulya i Vuzavagudu, kata i lya'a i da babu usatari n yisiti a kakambu ka katalikalyuka. Adama a na i dada i la'i n cida.

<sup>13</sup> Yi ta a kulya'a i da a ubuta u cida, adama a na upecu u nu u da m muku n nu, a katsuma ke kune'e ku na a ya'ankai Vuzavagudu n akina. Adama a na ta o tonokoi mu nannai.

<sup>14</sup> Ama Makanga ma na a dengusai va m makuta ma na e nekei va, yi ta a kutakuma ma'a a ubuta u cida. Avu n olobo a nu ni nkere n nu, adama a na e neke ta i da yo okpo upecu u nu n upecu u muku n nu, a katsuma ka alyuka e kune'e ku matana ka aza a Isaraila.

<sup>15</sup> Makuta ma na e nekei va m makanga ma na a dengusai va i ta a kutaka kobolo n kune'e ki ilikulya ku ubon wu ushuma u na a dengusai adama e kune'e ku kudangusa ku Vuzavagudu, kata yo okpo upecu u nu n upecu wu muku n nu ayin dem tsu na Vuzavagudu u danai.>>

<sup>16</sup> Ana Musa we ecei uteku tsu na a ya'ansai m magaji me kune'e mu unushi ma, da u cinai wana dai o songu ma'a. Dada u ya'in wupa n Eliyaza

kobolo n Itama, muku n Haruna n na m buwai.  
Da we ecei,

<sup>17</sup> <<Yidai i zuwai da i kpadjai kutakuma kune'e ka adama a unushi ka a Mayali ma Kashile? Ili i da i na i la'i n cida, e neke da ta i da adama a na i folonoko uma unushi, kata a takpaka le u da u Vuzavagudu.

<sup>18</sup> An wo okpoi kata a uka nu mpasa ma a ubuta u cida ba, wi ishi ta u la'a n kuga'an i takuma inyama ya a ubuta u Mayali ma Kashile, uteku tsu na n danai da.>>

<sup>19</sup> Da Haruna wu ushuki Musa, <<Anana da muku n va n nekei kune'e ku unushi ku le kobolo n kune'e ku kusongu u Vuzavagudu. N nannai dem da ili tsu nampa i ciyai mu. Mi ishi baci n takuma kune'e ku unushi ku uma ku nampa anana, Vuzavagudu u kupana ta uyo'o?>>

<sup>20</sup> Ana Musa u panai nannai da wu ushuki n kadanshi ka.

## 11

### *Nnama n cida nu nnama mu unata (Wil 14:3-21)*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa kobolo n Haruna,

<sup>2</sup> <<Dana uma a Isaraila. Na da nnama n na i kufuda kutakuma a katsuma ka nnama raka n na mi punu a aduniyan.

<sup>3</sup> Manama dem ma na mi n okotsu ubaci, da kpamu u tsu gara n u takumasakai n da i kufuda kutakuma.

<sup>4</sup> Nnama n yoku mi ta lo n na n tsu gara n a takumai, ko i ta feu n okotsu ubaci, kata i takuma

le ba: Ko a na karakuma ki a kutakuma n u garai,  
wi n okotsu ubaci ba, ili yu unata i da wāda.

<sup>5</sup> Manama ma na e ci deke koso'o\* u tsu gara\_ta  
n u takumai, ama wi n ubaci wo okotsu ba, ili yu  
unata i da a kubana wāda.

<sup>6</sup> Kyalu ku tsu gara\_ta n u takumai, ama wi n  
okotsu ba, ili yu unata i da wāda.

<sup>7</sup> Magurusunu mi ta n okotsu ubaci u tsu gara  
n u takumai ba, ili yu unata i da wāda.

<sup>8</sup> Ya kutakuma inyama i le ba. Yi kpamu a  
kusa'wa agifa e le ba, ili yu unata i da wāda.

<sup>9</sup> <<Ili i wuma i na yi punu o kuyongo a mini  
raka, nu ndolu, yi ta a kufuda kutakuma i na yi n  
afa**bu** n ugiza.

<sup>10</sup> Ama ili i wuma i na yi punu a mala ko ndolu  
da yi n afa**bu** ko ugiza ba, ko a katsuma\_ki ili i na  
i tsu dasa dem ko a katsuma\_ki ili i wuma i na yi  
punu a mini, ili yu unata i da wāda.

<sup>11</sup> I bonoko le ili yu unata wāda, kata i takuma  
inyama i le ba. Yi kpamu a kusa'wa agifa e le ba.

<sup>12</sup> Ili i wuma i mini dem i na yi babu afa**bu** n  
ugiza, ili yu unata i da wāda.

<sup>13</sup> <<Na va dada nnu mu unata wāda, a ku-  
takuma le ba, ili yu unata i da, ele da kajimba,  
n kasakali kobolo n kagawun,

<sup>14</sup> mashangi m maradagbede dem,

<sup>15</sup> kobolo n agawun n ashi e le raka,

<sup>16</sup> kobolo m manu ma na e ci deke koborou†

\* **11:5 11:5** Reme kula ku manama ku yoku ku da ma na mo tsu  
yongo a ubuta wa atali † **11:16 11:16** Koborou A ubuta u nampa  
u la'a ta koborou ka na ci yevei adama a na a tsu kumba yi ta a  
kubanka kuvon, agana e ci deke yi ta feu jimina

m makp̄atuwan, m papadan, kobolo n ashi a nshangi dem,

<sup>17</sup> m mokpoyonlo n kagbagba ka\_ mini m makp̄atuwan,

<sup>18</sup> m motokutoku ma\_ mini m makp̄atuwan m mashangi,

<sup>19</sup> m maradagbede n kobobili, n kapadanga n kagan.

<sup>20</sup> <<Ili i cidinkpi rak̄a\_ i na yi nwalu n ene a nashi dem, yi ta\_ o kokpo ili yu unata w̄ da.

<sup>21</sup> Ama ko n tsu nannai ili i cidinkpi i yoku yi ta\_ lo i na i tsu wala n ene a nashi a ifika i na i kufuda ya takuma, aza a na i n ene a utsura a na a kufuda kudikpangu.

<sup>22</sup> Punu a katsuma\_ ke le yi ta\_ a kufuda kutakuma icu'u ya akyu'un kakau, ijaun, ishangadi, kobolo n icu'u ya akyu'un i yoku dem.

<sup>23</sup> Ama ili i cidinkpi dem i na yi n ene a nashi, ili yu unata i da w̄ da.

<sup>24</sup> <<Da baci vuza u sa'wai agifa a ili i nampa, wi ta\_ o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>25</sup> Vuza na baci de u sa'wai agifa e le, u za'a ntogu n ni, ka\_ wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>26</sup> Manama ma na de dem okotsu a ni i ubaci ba, wi kpamu a kutakuma n u garai ba, ili yu unata i da w̄ da. Vuza na baci de dem u sa'wai agifa e le wi ta\_ o kokpo n unata.

<sup>27</sup> Nnama dem n na n tsu wala n ataka e ene, a katsuma\_ ka aza a na a tsu wala n ene a nashi, aza a unata a da w̄ da. Vuza na baci de dem u sa'wai agifa e le wi ta\_ o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**28** Vuza na baci u sa'wai agifa e le sai u za'a ntogu n ni, kàta kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

**29** <<À katsuma ka nnama n na mi n ene o kurono àtsuma a ìdika ele ða aza a unata wa ða, kashan n kabana, n kalagadau n icu'u i le dem,

**30** mapalyau, n kakanlai, m mosoriya, m mabatsagovu.

**31** Nnama n nampa ràkà ili yu unata i ða wa ða, vuza na baci u sa'wai agifa e le wi ta o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**32** Da baci agifa e le a yikpakai ili i yoku, ili i nanlo ya ko yidai baci a ci ya'anka i ða, yi ta o kokpo n unata. Ko ili ya a ya'an baci i ða m madanga ko n kuminya, ko n ukpan, ko n kakashi kpamu. Vu zuwa i ða a mini, i ða ta na yi ta kokpo n unata ali a kubana kulivi, kàta i yeve yo okpo ciða.

**33** Da baci a katsuma ke le vuza te u yikpai punu o mogbodo ma ci'in, ili i na yi punu dem yi ta o kokpo n unata, kàta i boso mogbodo ma.

**34** Ilikulya'a i na baci de mini mo mogbodo ma nanlo ma sa'wai dem, i ða yo okpo ta n unata. Mini mo kuso'o ma na baci e kenuki punu o mogbodo ma, mo okpo ta mu unata.

**35** Ili i na baci de dem agifa e le a yikpakai, yo okpo ta yu unata, kenle ka baci ko mogbodo ma kuyana i ta o kuboso le miri-miri. Ili yu unata i ða wa ða, a lya'a kelime n kokpo ili yu unata wa ða.

**36** Ama, agifa a nnama n nanlo a yikpa baci o kudolu ko a kayinva ka na ki a kuwwa, mini ma ma namgba ba, ama vuza na baci u sa'wai agifa

a wi taq o kokpo n unata.

<sup>37</sup> Da baci ubon wa agifa u yoku u yikpai a icu'u i vica'a, icu'u ya yo okpo n unata ba.

<sup>38</sup> Ama icu'u ya yi baci uyeki m mini da agifa a yikpai punu, yo okpo taq n unata waq da.

<sup>39</sup> <<Da baci manama ma na a ushuki da i takuma da maq kuwai, vuza na baci de u sa'wai agifa a ni wi taq o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>40</sup> Da baci vuza u takumai agifa a ni, wi taq a kuza'a aminya a ni kaqtaq wo okpo n unata ali a kubana kulivi, vuza na baci kpamu u daqkai agifa a ni wi taq a kuza'a aminya a ni kaqtaq wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>41</sup> <<Ili i wuma dem i na yi n ene o kurono atsuma a idika, ili yu unata i da waq da, kaqtaq i takuma le ba.

<sup>42</sup> Ili i na baci de dem yi o kurono atsuma a idika, n ili i na i tsu wala n ene a nashi, ko i na yi n ene n abundai. Na lo va feu ili yu unata i da waq da.

<sup>43</sup> Kaqtaq i uka kaci ka da nshinda a ubuta u kutakuma ili i nampa ba, kaqtaq i bonoko kaci ka da ili yu unata adama a ili i nanlo ba.

<sup>44</sup> A dama a na mpa da Vuzavagudu Kashile ka da, bonokoi kaci ka da cida, adama a na mpa cida da mi. Kaqtaq i bonoko kaci ka da ili yu unata adama a ili i na i tsu wala n ene kaqtaq o rono atsuma a idika ba.

<sup>45</sup> Adama a na mpa da Vuzavagudu vu na wu utakai a idika i Masar, adama a na mo okpo Kashile ka da. Adama a nannai bonokoi kaci ka da cida, adama a na mpa vuza cida da.>>

<sup>46</sup> Nava dada wila u na wi adama a nnama nu nnu, n ili i wuma rākā i na yi a\_minī kobolo n ili i wuma i na yi n ene o kurono atsuma a idika.

<sup>47</sup> N wila u nampa, yi ta\_a kufuda kupece ili yu unata n ili i cida, n ili i wuma i na yi kutakuma kobolo n i na yi kutakuma ba.

## 12

### *Kutakpa ku nshinda ku vuka vu na vu matsai*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa, u danai,

<sup>2</sup> <<Dana aza a Isaraila, da baci vuka vu dikai katsuma\_da u matsai maku mo kolobo, wi ta\_o kokpo ni nshinda\_ali ayin e cindere. Tsu na u tsu yongo ni nshinda\_a ayin a\_kusumbu ku ni.

<sup>3</sup> A kanna kā\_kunlai a kiða maku ma kavaja.

<sup>4</sup> Vuka va wi ta\_o kuyongo nu mpasa ma ali ayin kamangankupa n a tatsu. Wi kpamu a kusa'wa ili i cida ba, ko u bana u uwa a Mayali mā Kashile, ali sai ayin a na nshinda\_n ni ma n kotsoi.

<sup>5</sup> Ama mekere ma'a baci u matsai, vuka va wi ta\_o kokpo ni nshinda\_ali kuden ku re, Tsu na u tsu yongo ni nshinda\_a ayin a\_kusumbu a\_ni. Kāta\_u yongo n ku da ali ayin amangatatsu n a\_tali, kafu a takpaka yi n da.

<sup>6</sup> <<Ayin a\_milā a ni a shana baci, ko a maku me mekere ko mo kolobo, kāta\_u tuka\_ganu m magiri mā kaya\_ke te a utsutsu adama e kune'e ku kusongu, kobolo m matapambara ko modoi adama e kune'e ku unushi.

<sup>7</sup> Ganu wi ta\_e kuneke ma'a tsu kune'e u Vuzavagudu adama a na u takpaka vuka va unushi ciya\_

u bono cida adama a\_kusumbu ku ni. Na da wila u vuka vu na vu matsai maku ma vali ko ma vuka.

<sup>8</sup> Vuka va vi baci an wa fuda wa\_tuka m magiri ba, u kucikpa u tuka m modoi n re ko muku mu ntapambara n re, me te adama e kune'e ku kusongu, n na m buwai kpamu adama e kune'e ku unushi. N tsu nampa tsu da ganu u kufolonoko vuka va a takpaka yi unushi, kata ta na wo okpo cida.>>

## 13

### *Wila\_wu mbala\_mu ukutu*

<sup>1</sup> Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa n Haruna, u danai,

<sup>2</sup> <<Vuza wi baci n kashita ko karagaji ko kubalu a ikyamba i ni ka na ka\_kutawa ko kokpo yi mbala\_mu ukutu, sai a banka yi u Haruna ganu ko u maku ma\_ni me te ma na mi ganu.

<sup>3</sup> Ganu va wi ta a kindana ubuta\_wu mbala\_wu ukpan wa mayin. Da baci cileme tsu ubuta\_wa tso okpoi wari da ubuta\_wa u lya'i kelime n kukongodo, na lo va mbala\_mu ukutu n da. Da baci u godumoi ni, wi ta a kudana uma wi cida ba.

<sup>4</sup> Ama da baci ubuta\_u kubalu wa wo okpoi wari koci, kpamu u lya'a kelime n kukongodo ba, kpamu cileme tsu ubuta\_wa tso okpo wari ba. Ganu wi ta a kuzuwa vuza va u yongo ende'en ni ali ayin e cindere.

<sup>5</sup> A kanna ke cindere ganu wi ta\_o kudoku wo godumo yi, da baci we enei ubuta\_wu mbala\_wa u ya'ansaka ba, kpamu u lya'a kelime n kulya'a

ikyamba ba, ganu wi ta\_o kudoku wa zuwa yi u yongo ende'en ni ali ayin e cindere kpamu.

<sup>6</sup> A kanna ke cindere ganu wi ta\_o kudoku wa godumo vuma va mayin. Da baci we enei ubuta\_wu mbala\_wa u lya'a kelime n kulya'a ikyamba ba, kpamu da ubuta\_wa u gitai\_kupotso, ganu wi ta\_a kudana uma wi ta\_cida. Karagaji ka'a koci wi n ka'a, vuma va wi ta\_a kuza'a aminya a ni kata wo okpo cida.

<sup>7</sup> Ama da baci ubuta\_wa u lya'i kelime n kukongodo, wana dai ta na ganu va u godumo ubuta\_wa da u danai vuma va wi ta\_cida, wi ta\_o kudoku wo bono de u ganu wa kpamu.

<sup>8</sup> Ganu wi ta\_o kudoku wo godumosuko yi, da baci we enei ubuta\_wa u lya'a ta\_kelime n kulya'a ukpan wi ikyamba, ganu wi ta\_a kudana uma wi cida ba, mbala\_mu ukutu n da.

<sup>9</sup> <<Da baci vuza wi nu mbala\_mu ukutu, a\_tawa\_n ayi u ganu.

<sup>10</sup> Ganu wi ta\_a kindana ubuta\_wa, da baci ubuta\_wu ushihi wa cileme tsu ukpan ci ni tsu bonoi warri, da ubuta\_wa u ya'in kpamu kuntsu,

<sup>11</sup> mbala\_mu ukutu n gbani-gbani n da. Ganu wi ta\_a kudana uma wi cida ba. Kata\_u zuwa yi u yongo ende'en ni ba, ko an wo okpoi wi cida ba.

<sup>12</sup> Da baci ukutu wa wu utai\_e keteshe a ukpan wi ikyamba raka, tsu na ganu u kufuda we kene ali u palai ukpan wi ikyamba i vuza ya u gitai\_a kaci ali a kubana e ene,

<sup>13</sup> ganu wi ta\_o kudoku wo godumo yi mayin, da baci mbala\_ma m palai ikyamba i ni raka, u dana vuma vu nanlo wi ta\_cida. Adama a na ubuta\_wa u bono ta\_wari raka, nannai ta na wo okpo ta\_cida.

<sup>14</sup> Ama da baci kuntsu ku savu kutai a ubuta wa, vuza va u buwa kpamu cida ba.

<sup>15</sup> Ganu wi ta o kugodumo kuntsu ku savu ka, kata u dana yi wi cida ba, kuntsu ka ili yu unata i da kpamu mbala mu ukutu n da.

<sup>16</sup> Ama da baci kuntsu ka ku tanai da ku bonoi wari kpamu, wi ta o kubono u ganu kpamu.

<sup>17</sup> Ganu wi ta o kugodumo yi mayin, ubuta u kuntsu wa u bono baci wari, ganu wi ta a kudana uma a wi ta cida.

<sup>18</sup> <<Da baci vuza wi n kamici a ikyamba i ni da ka tanai,

<sup>19</sup> ama ubuta u kamici wa u shita baci da kpamu wa arumai, ko kpamu da u shilyamgbai, u bana u yotsongu ganu.

<sup>20</sup> Ganu wi ta a kindana ubuta wa mayin, da baci we enei ubuta wa u la'asaka ta kukongodo, da cileme kpamu tsu bonoi wari, ganu wi ta a kudana yi wi cida ba. Mbala mu ukutu n da n na mu utai a kamici ka.

<sup>21</sup> Ama da baci ganu we enei cileme tsu ubuta tsa tsu bono wari ba, kpamu mbala ma n lya'a kelime n kukongodo a ikyamba ba, u kana ta kpamu kutana, ganu wi ta e kupece yi a katsuma ka uma a ni ali ayin e cindere.

<sup>22</sup> Mbala ma n lya'a baci kelime n kulya'a ikyamba, ganu wi ta a kudana uma wi cida ba, n da n tsu kara'a ta.

<sup>23</sup> Ama ubuta wa u la'asaka baci ba, u lya'a kelime kpamu ba, kalana ka kamici ka'a koci, ganu wi ta a kudana yi wi ta cida.

<sup>24</sup> <<Da baci vuza u kulai da ukpan u ushilyangbi ko da karagaji kutai kparasha wari

a ubuta wu ukuli wa,

<sup>25</sup> ganu wi ta a kindana ubuta wa mayin, da baci u cinai cileme tsu ubuta wa tso okpoi wari, da u kongodoi ikyamba ya, na lo va mbala mu ukutu n da. N da mu uta a ubuta wu ukuli wa, kata ganu u dana vuza va wi cida ba, mbala mu ukutu n da yi.

<sup>26</sup> Ama da baci ganu wi indanai ubuta wa, da u kpadai kene cileme tsu ari a ubuta wa, kpamu u lya'a kelime n kukongodo ikyamba ba, da u gitai kufaba, ganu wi ta e kupece yi n uma ali ayin e cindere.

<sup>27</sup> A kanna ke cindere ganu wi ta o kudoku wo godumo yi, mbala ma mi baci a kulya'a kelime n kulya'a ukpan wi kyamba, ganu wi ta a kudana vuma va wi cida ba, mbala mu ukutu n da yi.

<sup>28</sup> Ama kalana ka ya'ansaka baci ba, kpamu ka lya'a ukpan wi ikyamba ba, da kpamu kafaba, na lo va ushiti u da koci wu ukuli. Ganu wi ta a kudana vuma va wi ta cida, kalana ka'a koci ku ukuli.

<sup>29</sup> <<Da baci mavali ko mavuka mi n kuntsu a kaci ko a matsaka,

<sup>30</sup> ganu wi ta a kindana mbala ma mayin, n da n kongodo baci ukpan wi ikyamba ya n abundai, da kpamu cileme tsu ubuta tsa tso okpoi shawu m mini mo tsulo, ganu wi ta a kudana uma wi cida ba, unawuntoku u da, ukutu u da u na u tsu kana kaci ko matsaka.

<sup>31</sup> Ama da baci ganu lanasakai unawuntoku wa mayin, da we enei u lya'a kelime n kukongodo ukpan wi ikyamba wa ba, babu kpamu cileme tsu ulima a ubuta wa, kata u pece vuza vu mbala vu unawuntoku wa ali ayin e cindere.

<sup>32</sup> A kanna ke cindere ganu wi ta<sub>q</sub> o kudoku kulanyaṣaka<sub>q</sub> mbaṛa. Unawuntoku wa u lya'a baci kelime, ubuta<sub>q</sub> wa kpamu wi baci n cileme tsu mini mo tsulo ba, da kpamu unawuntoku wa u kpaḍai<sub>q</sub> kulya'a kelime n kukongodo ukpan wi ikyamba,

<sup>33</sup> kata<sub>q</sub> u puna, ama u kupuna ubuta<sub>q</sub> wu unawuntoku wa ba, ganu wi ta<sub>q</sub> e kupece vuza vu mbaṛa vu unawuntoku wa n uma ali ayin e cindere kpamu.

<sup>34</sup> A kanna ke cindere ganu wi ta<sub>q</sub> o kudoku wa godumo unawuntoku wa, unawuntoku wa u lya'a baci kelime n kukara'a ukpan wi ikyamba wa ba, da kpamu u kpaḍai<sub>q</sub> kukongodo ukpan wi ikyamba wa, ganu wi ta<sub>q</sub> a kudana uma vuza va wi ta<sub>q</sub> cida. Kata<sub>q</sub> u za'a aminya a ni ciya<sub>q</sub> wo okpo cida.

<sup>35</sup> Ama da baci unawuntoku wa kucukpai u kara'i ukpan wi ikyamba, wana dai a dana yi wi ta<sub>q</sub> cida,

<sup>36</sup> ganu wi ta<sub>q</sub> o kudoku wo godumoi mayin, da baci we enei unawuntoku wa u lya'a ta<sub>q</sub> kelime n kukara'a ukpan wi ikyamba, ganu wa kuvana we ene cileme tsu mini mo tsulo ba, vuma va wi cida ba.

<sup>37</sup> Ama da baci n kindana ku ganu we enei unawuntoku wa u saba'a ba, da cileme ci lima<sub>q</sub> tsu utaj a ubuta<sub>q</sub> wa, unawuntoku wa u tana<sub>q</sub> ta<sub>q</sub>, wo okpo ta<sub>q</sub> cida. Kata<sub>q</sub> ganu u dana vuma va wi ta<sub>q</sub> cida.

<sup>38</sup> <<Da baci mavali ko mavuka mi n kubalu kari a ukpan wi ikyamba,

<sup>39</sup> ganu wi ta<sub>q</sub> a kindana yi, da baci kubalu ku ukpan wi ikyamba ka ki kparasha warí, na lo va

abi'in a gbani a da a\_utai a ukpan wi ikyamba wa,  
vuza za wi ta\_cida.

**40** <<Da baci kanji ka vuma ko omoi a kaci, da  
wo okpoi n kukpani, vuza va wi ta\_cida.

**41** Da baci kanji ka vuma ko omoi a ubon u  
kucan, wi ta\_n kukpani ku ubon u kuca, vuza va  
wi ta\_cida.

**42** Ama da baci aragaji a shili ko a\_ari utai punu  
a kukpani ka ko a kucan, na lo va mbala\_mu ukutu  
n da n na ma\_a\_kuta\_yi a kaci.

**43** Ganu wi ta\_a kindana yi mayin, da baci u cinai  
ubutawu ushiti a kukpani ku kaci ko ku ubon  
u kucan wa u shilyamgbai da kpamu u arumai,  
uteku tsu mbala\_mu ukutu a ukpan wi ikyamba,

**44** vuma va wi ta\_n mbala\_mu ukutu, wi kpamu  
cida ba. Ganu wi ta\_a kudana wi cida ba, adama  
aragaji a na wi n a da a kaci ka ni.

**45** <<Vuma vu na wi nu mbala\_n nanlo, wi ta\_a  
a ku'uka akashi kата kpamu u kасukpa\_kanji ka  
ni babu uzadukpi. U pala una\_u ni kата u kана  
kusala, <Mpa vuza vu unata da! Mpa vuza vu  
unata da!>

**46** Wi ta\_o kokpo vuza vu unata, wi baci de nu  
mbala\_n nampa a ikyamba i ni. Mayun u yongo  
ende'en ni, mayun da kpamu u dasangi da'angi n  
katsura\_ka uma.

### *Wila wa akashi a na o pomoi*

**47** <<Da baci a cinai kakashi ki ta\_nu mbala\_mu  
ukutu, ko kakashi ku ukpan ko ku uca'i,

**48** ili yi uca'i dem, ko yu ujili i na a ya'ankai n  
ariknlai ko tsukongoi ko n ukpan ko n ili i na a  
ya'ankai n ukpan wa,

**49** da baci apalu a i punu a kakashi ka, ko a ukpan wa, ko a tsugbere tsu kuca'a tsa, ko a ili i na a tsu ya'anka kuca'a ka, ko ili i na a ya'ankai n ukpan dem, da yi tsu mini ma\_ayuku ko yi tsu mini ma garula, na lo va u yotso ta\_mbala\_mu ukutu, a bana o yotsongu ganu.

**50** Ganu wi ta\_a\_kulana\_apalu a mayin, kата\_wu utukву ili i na yi n apalu a kau ali ayin e cindere.

**51** A kanna ke cindere ganu wi ta\_o kugodumo apalu a. U cina baci apalu a a\_kara'i kakashi ka, ko tsugbere ko ili i na a ci ya'anka kuca'a ko ukpan, ko yidai baci ishi a ci ya'anka n ukpan, i da i kana\_ta\_mbala\_mu ukutu, ili ya i buwa ciда ba.

**52** Ganu wi ta\_o kusongu kakashi ka, ko tsugbere tsa, ko ili i kuca'aka ya, ko tsukongoi, ko ili i na a tsu ya'anka arikinla, ko ili i na yi yu ukpan da apalu a a\_langasai, adama a na apalu a\_mbala\_mu ukutu a\_langasa\_ta\_. U ga'an ta\_o songu ili ya.

**53** <<Ama da baci ganu u lanaj, da u cinai apalu a\_mbala\_mu ukutu a a\_kara'a\_kakashi ka ba, ko tsugbere tsa ko ili i kuca'a ya, ko ili i na a ya'in n ukpan,

**54** ganu wi ta\_a\_kuzuwa a za'a ili i na apalu a\_kanai va, kата\_kpamu u doku wu utukву ili ya kau ali ayin e cindere.

**55** Ganu wi ta\_o kudoku wa\_lanasaka ili i na i palukpai va. Da baci ubuta\_u na wi ishi n apalu a u saba'i ba, da kpamu apalu a a\_kara'i a\_ubuta\_wa ba, i da yi ciда ba. I songu i da a akina, ko apalu a\_kana\_baci n tsupulai ko n asuvu.

**56** <<Da baci ganu u godumoi, da ubuta\_wa apalu u puwaŋkai a ayin a na a\_zal'i i da, wi ta\_

a kukara ubutà wa a kuminya ka, ko a ukpan wa,  
ko tsugbere, ko a ubutà wi ili yu uca'i wa.

<sup>57</sup> Ama da baci o doku utasakai a kakashi ka, ko e tsugbere, ko a ili yu uca'i wa, ko a ili i na a ya'in n ukpan, i da yi taà kukara'a. Kàtài na baci de dem yi n apalu a mbala mu ukutu o songu i da a akina.

<sup>58</sup> Ama kakashi ka, ko tsugbere tsa, ko ili yu uca'i ya, ko i na a ya'in n ukpan, da a za'i ali da a utukai n apalu a mbala mu ukutu ma, o doku a za'asaka i da kpamu kàtài da yo okpo cida.>>

<sup>59</sup> Na va dada wilà adama a apalu a mbala mu ukutu n na n kànaj akashi a na a ya'in n tsukongoi, ko n i na a ya'ankai arikilai, ko ili yu uca'i, ko tsugbere, ko i na a ya'in n ukpan adama a na a dana ko i da yi taà cida ko i da yi cida ba.

## 14

### *Kutakpa ku nshinda ku mbala mu ukutu*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Na wi taà o kokpo wilà wa aza a mbala mu ukutu a kanna ka na a kutakpa le nshinda. I taà kutukà yi u ganu.

<sup>3</sup> Ganu wi taà a kutà pulai vu kàtsura va, kàtà u làna vuma vu mbala vu ukutu ma mayin. Da baci u cinai vuma va wana dai u tàna,

<sup>4</sup> ganu wi taà a kuzuwa a tùka nu nnu n cida n re kobolo nu ncaka n sidan tsugbere ci shili tsu kuca'a, kobolo n izobu adama a vuza na a kutakpaka nshinda ma.

<sup>5</sup> Kàtà ganu u zuwa a kidà manunu me te gadi vu mogbodo màc*l'in*, ma na mi m mini ma na mi e kuyene ma singai.

**6** Katau dika manu ma wuma ma kobolo m macaka ma sida, n tsugbere tsu shili, n izobu katau pitiku punu a mpasa m manu ma na a kidai o mogbodo ma ci'in ma na mi m mini ma singai ma.

**7** Katau vishanku vuza na a kutakpaka nshinda mu ukutu ma ali kucindere, katau dana vuma va wi taa cida. Katau kasukpa manu ma wuma ma ma laza.

**8** Katavuza na a kutakpaka nshinda ma u za'a aminya a ni, u puna kanji ka ni raka, katau sumbakaci ka ni m mini, wo okpo cida. Kataayin a nanlo u yeve u bono a asuvu a katsuraka, ama wi taa kudasangu pulai vu ulanga u mayali ma ali ayin e cindere.

**9** A kanna ke cindere wi ta a kupuna kanji ka kaci ka ni raka, nu ntsaka n ni, n agalaa ashi a ni, kobolo n ubutau na u buwai n cileme dem. Katau za'a aminya a ni, katakpamu u doku u sumba m mini katawo okpo cida.

**10** <<A kanna kakunlai katau tuka ni ngiri n re kobolo m mashan mo mokyon ma kayame te ele na i babu u'iwin u Kashile, n kune'e ki ishina, n ifa vu tatsu vu kiya ku singai ku na ki usatari m mani'in ma zaitu.

**11** Ganu vu na u danai vuma va wi tacida va, wi taa kubanka n vuza na a kutakpaka nshinda ma kobolo n kune'e ku ni u Vuzavagudu, autsutsu u Mayali mo Obolo.

**12** Kataganu u dika magiri me te, u neke ma'a tsu kune'e ku kuna ku unushi, kobolo m mani'in ma zaitu, katau dengusale gadi u Vuzavagudu tsu kune'e ku kudangusa.

**13** Katau kida magiri ma aubutacida u na a tsu

kida alyuka e kune'e ku unushi kobolo n kune'e ku kusongu. Adama a na kune'e ku unushi ku ganu ku da ku na ku la'i n cida.

<sup>14</sup> Ganu wi taqe kukenuku mpasa n kune'e ku kuna ku unushi n yoku, kataq u dyaba n da e melebu ma kutsuvu ku usingai ma vuza na a kutakpaka nshindaq ma, n kajivu ka gbayin ke kukiye ku usingai, n kajivu ka gbayin ke kune ku usingai feu.

<sup>15</sup> Ganu wi taq kpamu e kukenuku mani'in ma zaitu mo yoku, kataq u tsungu ma'a a kataka ke kukiye ku ugulaq kaq ni,

<sup>16</sup> kataq u dyabasa mani'in n kajivu ku usingai kaq ni ma na mi e kukiye ku ugulaq ku ni ka, kataq u vishangu n yoku ali kucindere u Vuzavagudu.

<sup>17</sup> Kagimi ka mani'in ka na ka buwai e kukiye ku ni, ganu wi taq a ku dyabaka vuma na i a kutakpaka nshindaq ma e melebu ma kutsuvu ku usingai ku ni, n kajivu ka gbayin ke kukiye ku usingai, kobolo n kajivu ka gbayin ke kune ku usingai de a gadq vu mpasa vu kune'e ku kuna ku unushi.

<sup>18</sup> Kagimi ka mani'in ka na ka buwai e kukiye ku ganu ka, wi taq a kuputala ma'a a kaci ka vuza na a kutakpaka nshindaq ma. Kataq ganu u takpaka yi unushi u ni aq ubutaq u Vuzavagudu.

<sup>19</sup> Kataq ganu u neke alyuka e kune'e ku unushi, adama a na u takpaka vuza na a kutakpaka nshindaq ma nshindaq n ni. Kataq ayin a nanlo u yeve u kida manama me kune'e ku kusongu,

<sup>20</sup> kataq u neke a da a gadq vu katalikalyuka, kobolo n kune'e ki ishina, kataq u takpaka yi unushi u ni, u bonoko yi cida.

**21** <<Ama vuma va wi baci n uciyi ba, wi ta na feu a kufuda kutukā n ili i makara ba, kāta u tukā m magiri me te adama e kune'e ku kuna ku unushi ku na a kudāngusa. Adama a na a takpaka yi unushi u ni. Kobolo n ifa vi te vu kiya ku singai usatari m mani'in adama e kune'e ki ishina m mani'in ma zaitu,

**22** kobolo kpamu m modoi n re ko muku mu ntapambara n re, n na u kufuda wa tuka. Me te ma ya'an me kune'e ku unushi, me te kpamu adama e kune'e ku kusongu.

**23** A kanna kā kunlāj wi tā a kutukā le u ganu adama a kutakpa ku nshinda ku ni a utsutsu u Mayāli mo Obolo a ubutā u Vuzavagudu.

**24** Ganu va wi tā a kudika magiri me kune'e ku kuna ku unushi ka, kobolo m mani'in ma zaitu kāta u dengusa le a ubutā u Vuzavagudu tsu kune'e ku kudāngusa.

**25** Ganu wi ta a kukida magiri me kune'e ku kuna ku unushi ka, kāta u kenuku mpasa n kune'e ku kuna ku unushi ka kāta u dyabaka vuza na a kutakpaka nshinda ma e melebu ma kutsuvu ku usingai ku ni, n kajivu ka gbayin ke kukiye ku usingai kā ni, kobolo n kajivu ka gbayin ke kune ku usingai kā ni feu.

**26** Ganu va wi tā a kutsungu mani'in mo yoku a kataka ke kukiye ku ugula kā ni,

**27** n kajivu ke kukiye ku usingai kā ni, u vishangu mani'in ma na mi e kukiye ku ugula ku ni ali kucindere u Vuzavagudu.

**28** Kagimi ka mani'in ka na ka buwai a kataka ke kukiye ku ni, ganu wi tā a kutsungu n da de a ubutā u na a tsungi mpasa n kune'e ku unushi

ka, de e melebu ma kutsuvu ku usingai ku vuza na a kutakpaka nshinda ma, a kajivu ka gbayin ke kukiye ku usingai kani kobolo n kajivu ka gbayin ke kune ku usingai kani feu.

<sup>29</sup> Kagimi ka mani'in ka na ka buwai e kukiye ku ganu, wi taa kutsungu ma'a a kaci ka vuza na a kutakpaka nshinda ma, kata u takpaka yi unushi u ni aq ubuta u Vuzavagudu.

<sup>30</sup> Kata ganu u lyuka modoi n re ma ko muku mu ntapambara ma, n na u fudai u tukai va,

<sup>31</sup> Me te mi tao kokpo me kune'e ka adama a unushi, me te kpamu adama e kune'e ku kusongu, kobolo n kune'e ki ishina. N tsu nampa tsu da ganu u kutakpaka vuma va unushi u ni u Vuzavagudu.

<sup>32</sup> Na da wila u vuza na wi nu mbala mu ukutu, vuza na wa kufuda kutukan kune'e ku kutakpa nshinda n ni ba.>>

### *Wila u kpa'a ku na ki ni nshinda*

<sup>33</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa n Haruna u danai,

<sup>34</sup> <<A ayin a na baci i uwai a ifika i Kana'ana, i na n nekei dao yo okpo i da, dada n zuwai apalu a mbala mu ukutu a i'uwa i dao ya,

<sup>35</sup> kata vuza vu kpa'a va u bana u tonuko ganu, <Me ene taa iyoci yi mbala mu ukutu a kpa'a ku va.>

<sup>36</sup> Kata ganu u zuwa aq utakan ili i na yi punu a kpa'a ka raka, yeve u uwa u godumo iyoci yi mbala ma, Ta baci nannai ba, i na yi punu a kpa'a ka raka i taa kudana i da yi taa ni nshinda. A

makyan ma nanlo yeve ganu u uwa u lana kpa'a ka.

<sup>37</sup> Kataa u godumo iyoci yi mbalaa ma, da baci we enei iyoci yi mbalaa ma udyabishi a nshilya m kpa'a ma u yotsoi mini maa yuku ko mini ma shili, da baci we enei iyoci yi mbalaa ya i uwa taa tsusaki ka,

<sup>38</sup> kataa ganu wu utaa punu a kpa'a ka, kataa u gbagura ku da ali ayin e cindere.

<sup>39</sup> A kanna ke cindere ganu wi taa o kubono, kataa u doku u lanasakaku da. Da baci we enei iyoci yi mbalaa ya i karaa taa kpa'a ka,

<sup>40</sup> kataa ganu u zuwa a takpasa atali a na i n iyoci yi mbalaa ma, kataa varuku a da aa ubutaa u na wi n unata da'angi n likuci.

<sup>41</sup> Wi taa kuzuwa aa kagalukpaa kasaka ka kpa'a ka raka, alakpa a kasaka a na aa kagalukpai va a pura a da a bana aa vamaa aa ubutaa wu unata pulai vu likuci.

<sup>42</sup> Kataa aa dika atali o yoku o bonoko a da aa ubutaa u na a takpaeaza a nan de a, kataa aa nanaa ci'in tsu savu a sura kpa'a ka.

<sup>43</sup> <<Da baci iyoci yi mbalaa ma i doku yu utai a kpa'a ka, wana dfa a takpa atali a da kpamu a surasakai kpa'a ka,

<sup>44</sup> ganu wi taa a kubana kataa u lanasakaku da. Da baci iyoci yi mbalaa ya i karaa kpa'a ka, mbalaa m gbani-gbani mu ukutu n da mi punu a kpa'a ka, ku da ki cida ba.

<sup>45</sup> Kpa'a ka ka kuya'an taa ufaa di n atali a ni dem, nu ndanga kobolo n usuri u kpa'a wa dem, kataa puraa a bana aa vamaa a pulai vi likuci aa ubutaa wu unata.

<sup>46</sup> Vuma na baci u uwai a kpa'a ka, a ayin a na kpa'a ka ki ubbaguri, wi ta<sub>o</sub> kokpo n unata ali kulivi.

<sup>47</sup> Vuza na baci wa asai punu ko u lya'i ilikulya'a punu a kpa'a ka, mayun da u za<sub>a</sub> aminya a<sub>ni</sub>.

<sup>48</sup> <<Ama da baci ganu u ta<sub>wai</sub> u la<sub>nasakai</sub> kpa'a ka, da kpamu we enei iyoci yi mba<sub>la</sub> ya i kara<sub>a</sub> punu ba, cina de a surasaka ku da ta na, ganu wi ta<sub>a</sub> a kudana uma kpa'a ka ki ta<sub>cida</sub> adama a na iyoci yi mba<sub>la</sub> ya i puwa<sub>nkata</sub>.

<sup>49</sup> Adama a kutakpa nshinda<sub>m</sub> kpa'a ma, ganu wi ta<sub>a</sub> a kudika nnu n re, m macaka ma sida, kobolo n tsugbere ci shili n izobu.

<sup>50</sup> Kata<sub>u</sub> kid<sub>a</sub> manu me te a gadi vu mogbodo ma<sub>a</sub> ci'in ma na mi tukpa m mini ma na e kenuki e kuyene.

<sup>51</sup> Kata<sub>u</sub> dika macaka ma sida, n izobu, n tsugbere ci shili kobolo m manu ma wuma ma, kata<sub>u</sub> pitiku le punu a mpasa m manu ma na a kidai gadi vu mini me kuyene ma, kata<sub>u</sub> vishanku kpa'a ka ali kucindere.

<sup>52</sup> N tsu nampa tsu da u kutakpa nshinda<sub>m</sub> kpa'a ma nu mpasa m manu, m mini me kuyene, m manu ma wuma, kobolo m macaka ma sida, n izobu, kobolo n tsugbere ci shili.

<sup>53</sup> Kata<sub>u</sub> kashukpa<sub>a</sub> manu ma wuma ma ma laza a kakamba. N tsu nanlo tsu da u kutakpaka kpa'a ka unushi kata<sub>ko</sub> okpo cida.>>

<sup>54</sup> Na da wil<sub>a</sub> wu mba<sub>la</sub> mu ukutu dem u na u yotsoi unawuntoku,

<sup>55</sup> adama a<sub>a</sub> mba<sub>la</sub> mu ukutu a kuminya ko a kpa'a,

<sup>56</sup> n kashita, n kalana, ko kubalu.

<sup>57</sup> A dama a na u yotsongu ayin a na wi n unata n ayin a na wi cida. Na da wila\_wu mbał₉ mu ukutu.

## 15

### *Wila\_wi ikyamba i na yi ni nshinda*

<sup>1</sup> Da Vuzavaguđu u ya'in kadanshi m Musa kobolo n Haruna u danai,

<sup>2</sup> <<Ya'an kadanshi n uma a Isaraila vu dana le, da baci vuza wi m mali a tsali ci ni wo okpo ta\_vuza vu unata.

<sup>3</sup> Na da wila\_wu unambi u cida u ni adama a mali ma tsali, ko tsali ci ni ci ta\_a kutaka\_m mali ko tsu votsuku ta, na lo va wo okpo ta\_vuza vu unata.

<sup>4</sup> Iva'antsu i na baci de dem vuza vu mali ma tsali u va'anki yo okpo ta\_yu unata, i na baci kpamu u desaŋki dem i da yo okpo ta\_yu unata.

<sup>5</sup> Vuza na baci u sa'wai iva'antsu i ni, sai u za'a aminya a\_ni, kata\_u sumba\_m mini, kata\_kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>6</sup> Vuza na baci u dasangi n idasamkpatsu i na vuza vu mali ma tsali u dasanki, sai u za'a aminya a\_ni kata\_u sumba\_m mini, kata\_wo okpo kpamu n unata ali a kubana kulivi.

<sup>7</sup> Vuza na baci de dem u sa'wai vuma na wi m mali ma tsali sai u sumba\_m mini, kata\_kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>8</sup> Da baci vuza na wi m mali ma tsali da u jirakai vuza na wi cida ntsan, vuma vu nanlo wi ta\_a\_kuza'a aminya a\_ni kata\_u sumba\_m mini, kata\_kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>9</sup> Ugalu u na baci de dem vuza vu mali ma tsali va u kumbai, i da yi ta\_o kokpo n unata,

<sup>10</sup> kpamu vuza na baci de dem u sa'wai ugalu u na vuma vu mali ma tsali va u dasanki wi ta\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi, vuza na baci kpamu u dikai ili i nanlo ya sai u za'a aminya a ni kata\_u sumba\_m mini, kata\_kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>11</sup> Vuza na baci de dem vuza vu mali ma tsali u sa'wai babu u sa'a ekiye a\_ni m mini, sai u za'a aminya a\_ni kata\_u sumba\_m mini, kpamu wi ta\_o kokpo n unata ali kulivi.

<sup>12</sup> Mogbodo ma\_ci'in ma na vuza vu mali ma tsali u sa'wai dem, i ta\_o kuboso ma'a, kpamu ili yu ulinga i na a ya'in nu ndanga dem a\_za'a\_i da m mini.

<sup>13</sup> <<Da baci vuza vu mali ma tsali va u tajai, kata\_u keceke kaci ka\_ni ayin e cindere adama a upoci u ni, kata\_u za'a aminya a\_ni, u sumba\_m mini me kuyene, kata\_wo okpo cida.

<sup>14</sup> A kanna ka\_kunlai wi ta\_a kutuka\_m modoi n re, ko muku mu ntapambara n re, kata\_u tuka\_a\_ubuta\_u Vuzavagudu, a\_utsutsu u Mayali mo Obolo kata\_u neke ganu.

<sup>15</sup> Kata\_ganu u lyuka le, me te adama e kune'e ku unushi, me te kpamu adama e kune'e ku kusongu. N tsu nampa tsu da a kutakpaka yi unushi u ni a\_ubuta\_u Vuzavagudu a dama a mali ma tsali ma\_ni.

<sup>16</sup> <<Da baci ugapa u loloi vuma, mayun da u sumba\_ikyamba i ni dem m mini, kpamu wi ta\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>17</sup> Kuminya n ukpan dem u na ugapa wa u sa'wai, a\_za'a\_u da m mini, kpamu wi ta\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**18** Da baci vuza u vaki n vuka ali da ugapa u loloi ni, dem vi le a\_sumba\_m mini, kpamu i ta\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**19** <<Da baci vuka ve enei kusumbu ku ni, wi ta\_kokpo ni nshinda\_ali ayin e cindere, vuza na baci kpamu u sa'wai ni wi ta\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**20** Iva'antsu n idasamkpatsu i na de dem u va'ankai ko u dasanki a ayin a\_kusumbu a ni, i da yi ta\_o kokpo n unata.

**21** Vuza na baci de dem u sa'wai iva'antsu i vuka ya, sai u za'a\_ aminya a ni kata\_u sumba\_m mini, wi ta\_kpamu o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**22** Vuza na baci de dem u sa'wai i na u dasanki, mayun da sai u za'a\_ aminya a ni kata\_u sumba\_m mini, kata\_kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

**23** Ko iva'antsu ko ili i na baci de dem u dasanki, da baci vuza u sa'wai i da, wi ta\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi.

**24** Da baci vali vu vaki n vuka, ali da kusumbu ka ku sa'wai ni, wi ta\_o kokpo n unata ali ayin e cindere, iva'antsu i na kpamu u va'ankai va yi ta\_o kokpo n unata.

**25** <<Da baci vuka ve enei mpasa n na n geshei ni ama ba a ayin a\_kusumbu a ni ba, wi ta\_kokpo n unata a\_katsuma\_ka ayin nanlo dem, derere n uteku tsu ayin a\_kusumbu a ni.

**26** Iva'antsu dem i na u va'anki a\_katsuma\_ka ayin a nanlo, yi ta\_o kokpo yi ci iva'antsu a ayin a\_kusumbu a ni. Ili i na baci kpamu dem u dasanki yi ta\_o kokpo n unata, uteku tsu ayin a\_kusumbu a ni.

<sup>27</sup> Vuza na baci de dem u sa'wai ili i nanlo wi ta\_o kokpo n unata. Mayun da u za'a aminya a ni kata\_u sumba\_m mini, kata\_kpamu wo okpo n unata ali a kubana kulivi.

<sup>28</sup> A ayin a na baci kuta ku mpasa ka ku kotsoi, wi ta\_e kukece kaci ka\_ni ayin e cindere. Kata\_yeve wo okpo cida.

<sup>29</sup> A kanna ka\_kunlaj wi ta\_a kutuka m modoi n re ko ntapambara n re, kata\_u banka ganu a\_utsutsu u Maval\_i mo Obolo.

<sup>30</sup> Ganu wi ta\_a kulyuka me te adama e kune'e ku unushi, me te kpamu adama e kune'e ku kusongu. Uteku tsu nampa tsu da u kutakpaka yi unushi u kuta\_ku mpasa ku ni a\_ubuta\_u Vuzavagudu.

<sup>31</sup> <<Mayun da i pece aza a Isaraila kobolo n ili i na i kuzuwa le o okpo n unata. Ta baci nannai ba, i ta\_a kukuwa\_adama a unata u le u langasa\_ta\_Maval\_i ma\_Kashile ma va\_ma na mi e mere me le>>

<sup>32</sup> Nava dada wila u vuma vu na wi m mali ma tsali, n vuza na ugapa wi o kulolo yi da wo okpoi vuza vu unata,

<sup>33</sup> ko kpamu u vuka vu na vi a\_kusumbu, ko kpamu mavali ko mavuka ma na mi m mali ma tsali, ko kpamu vuza n na u vaki n vuka vu na vi n kusumbu.

## 16

### *Kanna ka kutakpa ku unushi*

<sup>1</sup> Ana muku mo olobo n re n Haruna n kuwai adama e kune'e ku gbani-gbani ku na e nekei Vuzavagudu, da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa.

<sup>2</sup> Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa u danai, <<Dana Haruna vuza nu kataq u uwa a ubutaq u cida nannai a ayin tutu a kakashi ku utsutsu ka ba, e kelime kaq kakuyamkpatsu ka na ki gadi va akpati vu uzuwakpani va, adama a na kataq u kuwaq ba. Adama a na mi taq a kutq a asuvu e eleshu aq kutawaq gadi vu kakuyamkpatsu va.

<sup>3</sup> Na da uteku tsu na Haruna u ku'uwa ubutaq u cida. Wi taq a ku'uwa m medendem adama e kune'e ku unushi m magiri kpamu adama e kune'e ku kusongu.

<sup>4</sup> Mayun da u sumbaq m mini yeve u uka motogu ma na a ya'in n arikinclai m motogu ma asuvu ma na ma ya'in pad*i* n ikyamba i ni. Kataq u shiya maganda ma tsuganu aqukyun ku ni m makun ma tsuganu feu a kaci kaq ni. Na va aminya a cida a da.

<sup>5</sup> Uma a Isaraila kpamu i taq e kuneke Haruna ngaji n re adama e kune'e ku unushi, n kagiri ke te adama e kune'e ku kusongu.

<sup>6</sup> <<Haruna wi taq e kuneke kobomburon tsu kune'e ku unushi adama a kaci kaq ni. Uteku tsu nampa tsu da u kutakpa unushi u ni n u kpa'a u ni.

<sup>7</sup> Kataq u dika ngaji n re ma u neke n da u Vuzavagudu aqutsutsu u Maval<sup>i</sup> mo Obolo.

<sup>8</sup> Wi taq a kuya'an kazagba aqngaji n re ma, kazagba ke te ka Vuzavagudu, ka na ka buwai tamkpamu ka Azazelu.\*

<sup>9</sup> Haruna wi taq a kudika magaji ma na kazagba

---

\* **16:8 16:8** Azazel Ci ciya kuyeve mayin ba, wi ta a kufuda kokpo kula ku ubutaq ko ku wunlai u gbani-gbani. A ayin a aza a Isaraila dada magaji ma na ma tsu takpa nshinda

ka<sub>u</sub> kana*ai* va, katau neke ma alyuka e kune'e ku unushi.

<sup>10</sup> Ama magaji ma na ma lya'i kazagba ka Azazel, i taa kutukam ma'a n wuma a ubutau Vuzavagudu. Ayin a na baci o lokoi ma'a a kubana e meremune u Azazel, nshindan uma mi taa kuya'an utakpi katau uma o bono derere u Vuzavagudu.

<sup>11</sup> <<Haruna wi taa kutukan kobomburon adama e kune'e ku unushi ku kaci kani, u na u kutakpa unushi adama a kaci kani n aza a kpa'a a ni. Katau kida kobomburon ka adama e kune'e ku unushi ku kaci kani.

<sup>12</sup> Katau dika kambu tukpa u agaruwashi akina a na u kenuki a katalikalyuka a ubutau Vuzavagudu. Katau kenuku ak'uun e re tukpa aava amagulani a na i wiyi mayin, katau zuwa le akucinaku kakashi ku utsutsu ka.

<sup>13</sup> Wi taa kutsungu ayu a magulan*i* a akina a agaruwashi a ubutau Vuzavagudu, katau kangaka ayu a magulan*i* a kau kimbau ubutau kakuyamkpatsu ka kutakpa unushi ka, adama a na u kuwaba.

<sup>14</sup> Katau kenuku mpasa u kobomburon ma katau uka punu kajivu kani u vishangu e kelime kakakuyamkpatsu a ubon u kasana va akpati va, katau kpamu u vishangu n yoku n kajivu kani ali kucindere a ubutau kakuyamkpatsu ka kutakpa unushi ka.

<sup>15</sup> <<Katau kida magaji adama e kune'e ku unushi u uma, katau uka nu mpasa punu a asuvu a kakashi ku utsutsu ka, tsu na u ya'in nu mpasa u kobomburon ma. U vishangu n da e

kelime ka gadi vu kakuyamkpatsu ka Akpati vu Uzuwakpani.

<sup>16</sup> Nannai da u kutakpa unushi wu Ubuta u na u la'i n Cida adama a unata u uma a Isaraila n unushi u le. U doku u ya'an kpamu nannai m Mavali mo Obolo, ma na mi kobolo n ele a katsumu ku unata u le.

<sup>17</sup> Babu vuza n na u ku'uwa punu a Mayali ma a ayin a na Haruna u uwai punu kuya'an kutakpa ku unushi a Ubuta u na u la'i n Cida, ali sai ayin a na wu utai pulai, wana dai u kotso kutakpa unushi u ni, n u kpa'a u ni kobolo n wa aza a Isaraila.

<sup>18</sup> Kata\_wu uta\_lo a ubuta\_u katalikalyuka ka Vuzavaguđu kata\_u ya'anka ka'a kutakpa ku unushi. Wi ta\_e kukenuku mpasa n kobomburon nu mpasa m magaji ma, kata\_u tsungu a gadi va avana a katalikalyuka dem.

<sup>19</sup> Kata\_u vishangu mpasa n yoku de n kajivu ka ni ali kucindere, adama a na u bonoko katalikalyuka ka cida kata\_we erengu ka'a adama a unata u uma a Isaraila.

<sup>20</sup> <<A ayin a na baci Haruna u kotsoi kuya'an kutakpa ku unushi o Mololo ma na ma la'i n Cida m Mavali mo Obolo n katalikalyuka, mayun da u tuka\_m magaji ma wuma ma.

<sup>21</sup> Wi ta\_a kukiyangu ekiye a ni zuva a kaci ka\_magaji ka wuma ma. Kata\_u dansa e keteshe raka\_unushi n ka gbani-gbani ka uma a Isaraila, m menderu me le raka\_n ka wasasa feu. Kata\_u zuwaka u da magaji ma a kaci raka, yeve u loko ma'a a kubana e meremune, n utsura we ekiye u vuza na wi a kuya'an ulinga wa.

**22** Magaji ma mi ta a kudika unushi u uma a Isaraila raka, kata a kasukpayi u laza a kubana e meremune, a ubuta u na vuza wi de ba.

**23** <<Kata Haruna u uwa punu a Mavali ma, kata u fodo aminya a tsuganu a na a ya'in n arikinclai kafu u uwa a ubuta u na u La'i n Cida wa, ta de kpamu u kukasukpa a da.

**24** Kata u sumba m mini de a ubuta u cida wa, kata u uka aminya a ni. Kata wu uta pulai u ya'an alyuka o kusongu adama a kaci kan ni, n alyuka o kusongu a uma feu, adama a na u takpa unushi u ni n u uma dem.

**25** Wi ta ta na ke o kusongu ushuma u kune'e ku unushi ka zuva a katalikalyuka.

**26** Vuma na u kasukpai magaji ma lazai e meremune a ubuta u Azazel va, mayun da u za'l aminya a ni kata u sumba m mini. Kata u bono a katsura ka.

**27** Kobomburon m magaji me kune'e ku unushi ka, n na a tukaj nu mpasa n le punu a ubuta u cida adama a kutakpa ku unushi ka, mayun da a utaka le pulai vu katsura va. I ta o kusongu ukpan u le, n inyama n a wiyan dem raka.

**28** Vuma na u songi le va wi ta a kuza'a aminya a ni kata u sumba m mini kafu u bono punu a katsura ka.

**29** <<Nava wi ta o kokpo da wila u na u kukotso ba. A kanna ka kupa ko wotoi u cindere dem ya kuya'an ta kakuli, ya kuya'an ulinga kpamu ba, ko avu vuza likuci ko komoci ka na ki idashi n ada.

**30** Adama a na a kanna ka nanlo ganu wi ta a kutakpaka da unushi, adama a na o bonoko

da cida. Kata yo okpo aza a babu unata u Vuzavagudu.

<sup>31</sup> Wi ta o kokpo da kanna ka kuvuka tsu kanna ka Ashibi, yi ta feu a kuya'an kakuli. Wila u nampa wi ta o kokpo u na u kukpa da kukotso wa da.

<sup>32</sup> Ganu vu na a zaghbai da kpamu a tsunki ni mani'in me kerengu adama a na u kanaka esheku a ni wo okpo ganu vu gbayin, ayi da u kuya'ansa kavasa ka kutakpa ku unushi. Wi ta a ku'uka aminya a tsuganu.

<sup>33</sup> Wi ta a kutakpa unushi adama a ubuta u cida, n ubuta u Mayali mo Obolo n katalikalyuka feu, u ya'anka kpamu anan ganu n uma raka.

<sup>34</sup> Na va wi ta o kokpo da wilu u babu uteku, u na i kuya'ansa adama a kutakpa ku unushi ku uma a Isaraila a kaya dem.>> Da ta na Musa u ya'in nannai derere tsu na Vuzavagudu u tonukoi ni.

## 17

### *A sankat kutakuma mpasa n na a laluki*

<sup>1</sup> Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Ya'an kadanshi n Haruna n olobo a ni n uma a Isaraila dem kata vu dana le. Na da ili i na Vuzavagudu u danai.

<sup>3</sup> Vuma vi Isaraila na baci dem u nekei alyuka a kanaka, ko kagiri ko magaji punu a asuvu a katsura ka uma ko pulai,

<sup>4</sup> a na wa tukai a utsutsu u Mayali mo Obolo tsu kune'e a kubana u Vuzavagudu. Vuma vu nanlo wo okpo ta ka uni ka uma, vuza na u tsu lolotongu mpasa. U ga'an ta feu e pece yi n uma.

<sup>5</sup> I na i zuwai wila u nampa i dada, adama a na uma a Isaraila a<sub>q</sub> ka<sub>sukpa</sub> kuya'an alyuka a nnama pulai. U kuzuwa ta uma a<sub>q</sub> tuka n alyuka e le a<sub>q</sub> ubuta u ganu a<sub>q</sub> utsutsu u Mayali mo Obolo, adama na u neke a da a<sub>q</sub> ubuta u Vuzavagudu tsu kune'e ku matana.

<sup>6</sup> Ganu wi ta a kuvishangu mpasa a katalikalyuka ka Vuzavagudu a<sub>q</sub> utsutsu u Mayali mo Obolo, kata<sub>q</sub> kpamu u songu ushuma wo okpo magulan*i* mu uyo'o a<sub>q</sub> ubuta u Vuzavagudu.

<sup>7</sup> Uma o kudoku e kuneke alyuka a<sub>q</sub> ubuta wa<sub>q</sub> amali a na a ya'in tsu malala ba, ele na uma a ci ya'an tsugbani a<sub>q</sub> ubuta u kutono le. Wila u nampa mayun da, u dada u na o kutono ali a kubana a tsukaya tsu na tsa kutawa.

<sup>8</sup> <<Dana le, vuma vi Isaraila dem ko komoci ka na ki idashi n ele, da baci u ya'in kune'e ku kusongu ko alyuka,

<sup>9</sup> da u kpamu u kpadai kutuka a da a<sub>q</sub> utsutsu u Mayali mo Obolo adama a na u lyuka u Vuzavagudu. Vuma nanlo u ga'an ta e pece yi n uma a ni.

<sup>10</sup> <<Da baci vuma vi Isaraila dem ko komoci ka na ki punu idashi n ele u takumai mpasa n na a laluki, mpa Vuzavagudu mi ta a kuya'an tsurala n ayi, kata<sub>q</sub> kpamu m pece yi n uma a ni.

<sup>11</sup> Adama a na wuma wi ili raka wi ta a mpasa, da kpamu n nekei n da wa<sub>q</sub> da<sub>q</sub> adama a na n da m bonoko da<sub>q</sub> cida a<sub>q</sub> ubuta u Vuzavagudu a katalikalyuka, adama a na mpasa n dada n kutuka n wuma.

<sup>12</sup> I dada i zuwai da n danai uma a Isaraila, Kata<sub>q</sub> i takuma mpasa n na a laluki ba, ko ada<sub>q</sub> ko komoci

ka na ki idashi n a\_da.

<sup>13</sup> <<Da baci kpamu vuza vi Isaraila ko komoci kana ki idashi punu w\_a\_d\_a u banai kutambu da wu unai manama ko manunu ma kutakuma, sai u kida ma'a u v\_a\_m\_a mpasa ma k\_a\_t\_a u ci\_d\_a\_n\_g\_u n da n kayala,

<sup>14</sup> adama a na wuma wi ili dem ta punu wi a mpasa. I dada i zuwai da n danai uma a Isaraila, K\_a\_t\_a\_i takuma mpasa ba, adama a na wuma wi ili i wuma raka\_ta punu wi a mpasa. vuza na baci de dem u ya'in nannai i t\_a\_e kupece yi n uma a\_ni.

<sup>15</sup> Yaba dem vu na wi vuza va aza a Isaraila ko komoci ka na baci dem ka takumai ili na i kuwai, ko manama ma na toku wu unai. Mayun da u z\_a\_l\_a aminya a\_ni k\_a\_t\_a u sumba\_m mini. Ko n nannai wi t\_a\_o kokpo n unata ali a kubana kulivi, kafu wo okpo vuza cida.

<sup>16</sup> Ama da baci u iwain kuza'\_a aminya a\_ni, ko kpamu u iwain kusumba, wi t\_a\_a kutakacika adama a\_unushi u ni.>>

## 18

### *Wila\_adama a tsugbani*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Ya'an kadanshi n uma a Isaraila k\_a\_t\_a vu dana le, Mpa da Vuzavagudu Kashile k\_a\_d\_a,

<sup>3</sup> K\_a\_t\_a\_i ya'an uteku tsu na aza a Masar a ci ya'an ba, a\_ubuta\_u na yi ishi n idashi. K\_a\_t\_a\_kpamu i ya'an tsu na a ci ya'an de a idika i Kana'ana ba, a\_ubuta\_u na n kubanka da. K\_a\_t\_a\_i dika kuyongo ku le ba.

<sup>4</sup> I tono wil\_a\_u v\_a\_n kadanshi k\_a\_v\_a\_mayin, mpa da Vuzavagudu Kashile k\_a\_d\_a.

**5** Tonoi kadanshi ka\_va\_n wilau va, adama a na vuma na baci u tonoi u da wi taa\_kuciyawuma. Mpa da Vuzavagudu.

**6** <<Kataq vuza u ya'an tsugbani n vuza na i kumaci kute ba. Mpa da Vuzavagudu.

**7** Kataq vu goyo eshevu aq ubuta u kuya'an tsugbani n aqayu ba. Aqayu a da, kataq vu ya'an tsugbani n ayi ba.

**8** Kataq vi ya'an tsugbani n sheku vaanaku aq nu ba. Adama a na nannai wi taa\_kutuka\_n kugoyi we eshevu.

**9** Kataq vi ya'an tsugbani n tavu ba, ko mekere me eshevu ko kpamu mekere maaqayu, ko a matsa daa kpa'a ku te ko a kpa'a ku yoku kau.

**10** Kataq vi ya'an tsugbani m matsukaya maanu ko vashi vu nu ba. Nannai wi taa\_kutuka\_wu n kugoyi.

**11** Kataq vi ya'an tsugbani m mekere ma na yi tsunaku kakau ba, adama a na tavu da wi feu.

**12** Kataq vi ya'an tsugbani n aqayu e ke'en ba, adama a na ayi feu aqayu a da.

**13** Kataq vi ya'an tsugbani n aqayu e ke'en ko mokoshi maani ba, adama a na ayi va feu aqayu a da.

**14** Kataq vu goyo eshevu e ke'en aq nu, aq ubuta u kuya'an tsugbani n vuka vi ni ba. Adama a na ayi feu aqayu e ke'en a da wu.

**15** Kataq vi ya'an tsugbani n kejene ka\_nu ba, adama a na ayi vuka vu kolobo vu nu da, vi ya'an tsugbani n ayi ba.

**16** Kataq vi ya'an tsugbani n vuka vu mokoshi maanu ko vangu vu nu ba, nannai wi taa\_kuzuwa o okpo n kugoyi.

<sup>17</sup> Kata vi ya'an tsugbani n vuka m mekere ma ni ba. Kata kpamu vi ya'an tsugbani n vashi ni ba, ko ma na mekere ma ni ma matsai ko matsukaya. Dem vi le umaci u te u da yi, kuya'an nannai va ukuna u gbani u da.

<sup>18</sup> Kata vi dika vangu vu vuka vu nu, ali vi ya'an tsugbani n ayi ba, nannai wi ta a kuzuwa o okpo vuza n sheku vi ni.

<sup>19</sup> <<Kata vu vaku n vuka a ayin a na wi e kene kusumbu ba, adama a na wi ta nu nshinda.

<sup>20</sup> Kata vi ya'an tsugbani n vuka vu vuza na yi idashi dedevu ba. Nannai wi ta a kuzuwa wu vo okpo n nshinda.

<sup>21</sup> Kata vi neke muku n nu tsa alyuka a ubuta u kamali ka na e ci deke Moleka ba, adama a na u ga'an vi neke kula ku Kashile ka nu wono ba. Mpa da Vuzavagudu.

<sup>22</sup> Kata vi ya'an tsugbani n tovu vali, tsu na va kuvaku m mavuka ba. Nannai va ili yu unata i da.

<sup>23</sup> Kata vi ya'an tsugbani m manama ba, ta lo va kilakpa kaci ka nu. Mavuka feu, ma kuya'an tsugbani m manama ba, nannai va ili yu unata i da.

<sup>24</sup> <<Kata yi ilakpa kaci ka da tsu nampa ba, adama a na ta uma a idika i na mi o kuloko adama a da i langasai kaci ke le nannai.

<sup>25</sup> Dada idika ya raka yo okpoi n unata, da n takacikai i da adama a unushi u ni, ali ta na i lokoi aza a na i punu idashi wa ni raka.

<sup>26</sup> Ama aña mayun da i tono wilá u va n kadanshi ka va. Kata i ya'an ko ili i te a katsuma ki ili yu unata ya ba, nannai da feu n komoci ka na ki idashi n aña ko vuza vu umaci.

**27** Adama a na aza a na o yongoi idika i nanlo n cau a ya'ansa ta ili i nanlo ya, da idika ya yo okpoi n unata.

**28** Da baci yi ilakpai idika ya, i da yi ta a ku'iwan da tsu na i da i iwain aza a na ishi punu kafu aða.

**29** Vuza na baci u ya'in ili yu unata i te a katsuma ki i da, mayun da vuma nanlo i ta o kuloko yi punu a katsuma ka uma a Isaraila.

**30** Tonoi wila u vaa u na n zuwakai da, kata i ya'an ili yu unata i yoku a katsuma ki ili i na uma a na o yongoi a idika ya kafu aða a ya'ansai ba. Kata yi ilakpa kaci ka da a ubuta u kuya'an ki ili yu unata ba. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da.>>

## 19

### *Wila adama a ukuna u cida n kuya'an ku kasingai*

**1** Da Vuzavagudu u danai Musa,

**2** <<Ya'an kadanshi n uma a Isaraila kata vu dana le, yongoi cida adama a na Mpa Vuzavagudu Kashile ka da mi ta cida.

**3** Yaba dem u cikpa anaku a ni n esheku a ni, kata kpamu u ciba n kanna ka Ashibi ka va. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da.

**4** Kata i bono kutono amali ko i yimaka kaci ka da amali a iyum ba. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da.

**5** <<Ayin a na baci yi e kuneke alyuka a idashi i singai u Vuzavagudu, nekei a da tsu na a da a kuciya wishi adama a da.

**6** I ta a kutakuma inyama ya a kanna ka na i lyukai i da ko kpamu kayin ka asa baci, i na baci i buwai ali a kanna ka tatsu, i ta o kusongu i da.

**7** Da baci a lya'i a da a kanna ka tatsu, o okpo ta unata, alyuka a i kisa ba.

**8** Vuza na baci de dem u lya'i a da, atakaci i ta o kokpo a kaci ka ni, adama a na u langasa ta ili i cida i Vuzavagudu, Vuma nanlo i ta e kupece yi n uma a ni.

**9** <<Yi baci a kukya'a ili i na i cimbai, kata i kya'a ali a kubanka iga'in a ashina a da ba, ko kpamu i tono i daya i na i buwai da ba.

**10** Kata kpamu i bana kudayu ka ashina a itacishi a da ba, ko kpamu i ta da umaci wu ndanga u na u yikpai a ifika ba. kasukpakai aza a unambi n omoci. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da.

**11** <<Kata i ya'an uboki ba. Kata i ya'an a'uwa ba. Kata i doronoi ba.

**12** Kata i ya'an akucina a a'uwa n kula ku va ba, nannai va da i kugoyo kula ku Kashile ka da. Mpa da Vuzavagudu.

**13** <<Kata i yansu vuza na yi idashi kobolo i fabana ili i ni ba. Kata i kana katsupu ka vuza na u ya'ankai da ulinga ali a kubana a kanna ko yoku ba.

**14** Kata i shika kagulani ko kpamu i shikpaka kayimba kaguta adama a na u ta da tsu ba, ama pana wovon u Kashile ka da. Mpa da Vuzavagudu.

**15** <<Kata i ya'ansaka kasingai ba, kata i iwan aza a unambi i kucikpa i ciga aza a uciyi ba. Ama kida afada derere n tovu.

**16** Kąta i kana kukara'a n i langasai otoku a da n kadanshi ka a'uwa ba. Kąta vu dansa kagbanigbani ka na ka kutakacika wuma u tovu ba. Mpa da Vuzavagudu.

**17** <<Kąta vu iwan toku nu a kađu ba. Ama dansuka tovu mejege adama a na kąta avu feu vi ya'an unushi adama a ni ba.

**18** Kąta vu lañsa uye u kutsupa ko vu kana tovu a kađu ba, ama ciga tovu tsu kaci ką nu. Mpa da Vuzavagudu.

**19** <<Tonoi wilę u va, Kąta i kašukpa ilikuzuwa kakau i zamansanai ba. Kąta i ca'a icu'u kakau ali ubokwu u re a kashina ke te ba. Kąta i uka motogu ma na a ca'i n tsugbere kakau ba.

**20** <<Da baci vuza u ya'in tsugbani n kagbashi ke mekere ka na a kąnakai de vuza yoku, ama kąta na a tsupa a na a utaķayi a ubokwu wa ba. Dem n nannai u ga'an ta a takacika le ama kąta una le ba, adama a na kąta u kotso tsugbashi tsa ba.

**21** Mayun da vuza va u tuka n kagiri tsu kune'e adama a katsupu ku unushi, kąta e neke Vuzavagudu a utsutsu u Mayali mo Obolo.

**22** N kagiri ke kune'e adama a katsupu ku unushi ka dada ganu u kuya'anka yi kavasa ka kutakpa unushi u Vuzavagudu adama a unushi u na u ya'in kąta a cinukpaka yi u da.

**23** <<Ayin a na baci i uwai a idika i Kana'ana ya da i shikpaj ndanga n kulya'a, i dika umaci u le wo okpo da ili yu unata, ali aya a tatsu. A kątsuma ka aya a nanlo a, kąta vuza u lya'a ba.

**24** A kaya\_ka na<sup>sh</sup>i umaci wa raka\_wi ta\_o kokpo ci<sup>d</sup>a, kune'e ku ucikpi u Vuzavagudu.

**25** Ama a\_kaya\_ka tawun yi ta\_a kufuda kulya'a umaci u le wa. I ya'an baci nannai ndanga n da\_mi ta\_a kumatsa n abundai. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka\_da.

**26** <<Ka<sup>t</sup>a\_i takuma inyama nu mpasa ba. Kata\_i ya'an kulanya\_ko tsuboci ba.

**27** Ka<sup>t</sup>a\_i puna anji a na i iga\_in ya aci a\_da\_ko kpamu ntsaka\_n da\_ba.

**28** Ka<sup>t</sup>a\_i dana ikyamba i da\_a ayin a na yi a kpalu ka aza a na a\_kuwait de ba, ko kpamu i dana ikpoko a ikyamba i da\_ba. Mpa da Vuzavagudu.

**29** <<Ka<sup>t</sup>a\_vu langasa\_mekere ma\_nu vu zuwa yi kuya'an tsugbani a\_ubut<sup>a</sup> u kutono wa\_amali ba, da baci vi ya'in nannai vu bono ta\_kutono amali, idika ya raka\_yi ta\_a kushana n kawuya.

**30** Cibai n kanna ka Ashibi ka\_va, ka<sup>t</sup>a\_i neke Alisa\_a va\_tsugbayin. Mpa da Vuzavagudu.

**31** <<Ka<sup>t</sup>a\_i bono kutono ko oboci ko i lansa\_amali ba, ta lo a\_kulangasa\_da\_n unata. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka\_da.

**32** <<Cikpai aza e kelime, nekei aza a\_gbara\_gbara\_tsugbayin, ka<sup>t</sup>a\_kpamu i neke Kashile ka\_da\_tsugbayin. Mpa da Vuzavagudu.

**33** <<Da baci komoci ka dasangi kobolo n ada a likuci, ka<sup>t</sup>a\_i takacika yi ba.

**34** Ya'ankai ni derere tsu vuza na yi umaci u te. Cigai ni tsu na i kuciga kaci ka\_da, adama a na afa\_feu yi ishi ta\_o limoci a idika i Masar. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka\_da.

<sup>35</sup> <<Kata\_i ya'an ulinga n kagisamkpatsu ka a'uwa, a\_ubuta\_u kugisanku ugadi, amiki ko kabundai ba.

<sup>36</sup> Kagisamkpatsu ka\_amiki n ku ugadi, n ki ili ya\_abundai, ali n kakunzukpatsu ki ili i na yi mini-mini n ifa dem a ya'an ili i mayun. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka\_da\_ka na ka\_utakai\_da\_a idika i Masar.

<sup>37</sup> Banai wila\_u va\_kobolo n kadanshi ka\_vá raka\_kata\_i tono ka'a. Mpa da Vuzavagudu.>>

## 20

### *Atakaci adama a\_unushi*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Dana aza a Isaraila, vuza vi Isaraila dem ko komoci ka baci ki idashi punu a Isaraila, da baci u nekei maku ma\_ni alyuka u kamali ka na e ci deke Moleka i ta\_a kuna yi. Aza a likuci a i ta\_a kuvara yi n atali ali u kuwa.

<sup>3</sup> Mi ta\_a kuzuwaka vuma nanlo va\_ashi, kata\_m pece yi n uma a ni, adama a na u neke ta\_maku ma\_ni a\_kamali ka Moleka, u langasa\_ta\_kula ku cida ku va\_da wi ilakpai\_A'isa\_a va.

<sup>4</sup> Da baci uma a likuci a a takpai a\_shi e le, a ayin a na vuza va wi e kuneke maku ma\_ni alyuka a\_kamali ka Moleka ka, da a\_kpadai kuna yi,

<sup>5</sup> mpa mi ta\_a kutakacika vuma nanlo va\_n limata i kpa'a i ni, kata\_m pece yi n uma a ni kobolo n aza a na o tonoi ni a\_langasai\_kaci ke le a\_ubuta\_u kutono ku kamali ka Moleka.

<sup>6</sup> <<Mi ta\_a kuya'an tsurala n vuza na dem u bonoi a\_ubuta\_u kutono ko oboci n amali, mi ta\_kpamu e kupece yi n uma a ni.

**7** Kanaï kaci ka\_da mayin kata yo okpo cida, adama a na mpa da Vuzavagudu Kashile ka\_da.

**8** Kanaï wila u va, kata i tono u da. Mpa da Vuzavagudu na n kubonoko da cida.

**9** Da baci vuza u shikai esheku a ni ko anaka a ni, i ta\_a kuna yi. Adama a na u shika ta\_esheku a ni n anaka a ni, mpasa n ni tana mi ta\_o kutono yi.

**10** <<Da baci vuza u ya'in tsugbani n vuka vu vutoku ni, vuza va kobolo n vuka va dem i ta\_a kuna le.

**11** Da baci vuza u ya'in tsugbani n vuka ve esheku, u goyo ta\_esheku ta na. Vuza va kobolo n vuka va i ta\_a kuna le dem, mpasa mu ukpa\_n le mi ta\_o kokpo a kaci ke le.

**12** Da baci vuza u ya'in tsugbani n kejene ka\_ni, dem vu le i ta\_a kuna le. Adama a na i na a ya'in va ili yu unata i da, mpasa mu ukpa\_n le mi ta\_o kokpo a kaci ke le.

**13** Da baci vali u ya'in tsugbani n toku vali uteku tsu maku ma vuka, dem vu le a ya'an ta\_ili yu unata. Raka vu le i ta\_a kuna le, mpasa mu ukpa\_n le mi ta\_o kokpo a kaci ke le.

**14** Da baci vuza u zuwai mekere n anaka a ni, a ya'an ta\_kagbanigbani. Vuza va kobolo n amaci a raka mayun da o songu le n akina ali a\_kuwa, adama a na kata ka gbani-gbani ka yimkpa a\_katsuma ka\_da\_ba.

**15** Da baci vuza u ya'in tsugbani m manama, i ta\_a kuna yi, kata feu a una manama ma.

**16** Da baci vuka vu gbagai manama adama a na u ya'an tsugbani m ma'a, vuka va kobolo m

manama i ta\_a kuna le. Mayun da a una le, mpasa mu ukpa\_n le mi ta\_o kokpo a kaci ke le.

<sup>17</sup> <<Da baci vuza u zuwai taku ni, mekere me esheku ko ma\_anaku, ali da tana a asai kobolo, a ya'an ta\_ili i wono. I ta\_o kuloko le a\_ashi a uma. U neke ta\_taku ni wono, i ta\_a kutakacika yi.

<sup>18</sup> Da baci vuza u vaki n vuka a ayin a\_kusumbu a\_ni, nannai va u langasa\_tatsu na kusumbu ki a nwalu, wu utaka\_takpamu ukuna u kusumbu u ni e keteshe. Dem vu le i ta\_e kupece le n uma e le.

<sup>19</sup> Kata vi ya'an tsugbani n vangu va\_anayu ko taku ve eshev ba, adama a na nannai va wi ta\_a kutukau\_n ili i wono a\_ubutau\_kumaci, raka vi le i ta\_a kutakacika le.

<sup>20</sup> Da baci vuza u ya'in tsugbani n vilaku ni, u goyo ta\_esheku e ke'en a. Unushi u nanlo wi ta\_o kutono le, i ta\_a\_kukuwa\_nannai babu limata.

<sup>21</sup> Da baci vuza u zuwai vuka vu mokoshi ma\_ni ayi bi'li lo n wuma, u ya'an ta\_ili yu unata. U neke ta\_mokoshi ma\_ni ma ili i wono, i ta\_a\_kukuwa\_babu muku.

<sup>22</sup> <<Banai wilau va\_n kadanshi ka\_va\_raka\_kata\_i tono ka'a, adama a na a idika i na mi a kubanka da\_va, kata\_i iwan da\_ba.

<sup>23</sup> Kata\_i ya'an idashi uteku tsu uma a na mi o kuloko a\_ubutau\_na yi a kubana va ba. Adama a na ele va a ya'ansa ta\_ili i nampa ya raka, i dada i zuwai da n iwain le.

<sup>24</sup> Ama mpa n dana da\_ta\_<Yi ta\_a kisa idika i le, mi ta\_e kuneke da\_i da yo okpo i kaci ka\_da, idika i na yi m mani'in n tsuta\_kau.> Mpa da Vuzavaguđu Kashile ka\_da, vuza na u zagbai da\_kau a\_katsuma\_ki idika.

<sup>25</sup> Mayun da i yeve kupece nnama n cida kobolo n aza a unata, nnu n cida kpamu kobolo n aza a unata. Kata yi ilukpa kaci ka da a ubutu u kutakuma nnama mu unata ko nnu, ko ili yu unata i na yi kurono atsuma e le a idika, i na mu utukai de kau ba.

<sup>26</sup> Yi ta a kokpo cida wa va, adama a na mpa Vuzavagudu mi ta cida, da n zagbai da a katsuma ka aduniyan yo okpo uma a va.

<sup>27</sup> <<Da baci vali ko vuka vi a kuya'an tsuboci nu nkunu a katsuma ka da, i ta a kuna yi. Ada da ya kuvara yi n atali, mpasa mu ukpa n ni mi ta o kokpo a kaci ka ni.>>

## 21

### *Wila adama a anan Ganu*

<sup>1</sup> Vuzavagudu u danai Musa, <<Ya'an kadanshi n anan ganu, olobo a Haruna, kata vu dana le kata ganu u uka kaci ka ni nshinda adama a kusa'wa vuma vi ni vi yoku vu na vu kuwai ba,

<sup>2</sup> sai kakpisa ka na ki vuza gbagu ni, anaku ko esheku a ni, kolobo ko mekere ma ni, ko vuza ni,

<sup>3</sup> ko taku ni vu na kata u yevei vali ba, da kpamu katsura ka ni ki wa ni adama a na kata wi n vali ba.

<sup>4</sup> Kata wi ilukpa kaci ka ni n vuma vu na wi vuza ni adama a kumaci ku yolo ku na ku bolongi le ba.

<sup>5</sup> Kata anan ganu a puna anji a aci e le, ko a lapula iga'in yi ntsaka n le, ko a dana ikyamba i le ba.

<sup>6</sup> Mayun da o okpo cida u Kashila ke le, kpamu kata a langasa kula ku Kashila ku le ba. Adama

a na ele da e ci neke Vuzavagudu kune'e ku na a kuya'an n akina, ilikulya i Kashile ke le.

<sup>7</sup> Kata a zuwa amaci a na a langashi kaci ke le n tsugbani ba, ko kpamu a dangai a ubuta u na ishi o yolo ba, adama a na anan ganu i ta cida a ubuta u Kashile ke le.

<sup>8</sup> Dikai le aza cida, adama a na a tsu lyuka ta ilikulya u Kashile ka da. Dikai le uma a cida, adama a na mpa Vuzavagudu mi ta cida. Mpa da vuza na u ya'in da cida, vuza na u lyukai da da u zaghbai da kau, ci ili i cida.

<sup>9</sup> Da bacimekere ma ganu ma langashi kaci ka ni da wo okpoi kashakanlai, u neke ta dada vi ni wono, I ta o kusongu yi a kina.

<sup>10</sup> <<Ganu gbayin, ayi na wi kelime n anan ganu a na a buwai, ali da a sukumakai ni mani'in me kerengu a kaci, da kpamu u ciyai utsura u ku'uka motogu ma tsuganu. Kata u kasukpa kanji ka ni babu uza\_dukpi ba, ko kpamu u kara motogu ma ni adama a unambukatsumba.

<sup>11</sup> Kata u uwa ubuta u na kakpisa ki ba. Kata u uka kaci ka ni nshinda ba, ko esheku a ni ko anakau a da baci a kuwai.

<sup>12</sup> Kata u kasukpa A'isa a Kashile u bana u langasa kaci ka ni a ubuta u kakpisa ba, ayi wi ta cida adama a mani'in me kerengu ma Kashile ka ni, ma na a sukumakai ni a kaci. Mpa da Vuzavagudu.

<sup>13</sup> Vuka vu na ganu u kuzuwa, wo okpo mekere ma na kata me yevei vali ba.

<sup>14</sup> Kata u zuwa vuka vu na vali ni vu kuwai ba, ko vuka vu na vu dangai o yolo, ko kpamu vuka vu na vu namgbai n tsugbani ba. Ama mekere

ma na me yevei vali ba, punu a kumaci ku ni ta na,

<sup>15</sup> adama a na katau langasantsukaya n ni a katsumaq ka kumaci ku ni ba. Mpa da Vuzavagudu, vuza na u ya'in ni cida.>>

<sup>16</sup> Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa,

<sup>17</sup> <<Dana Haruna adama a ntsukaya n na n kutawa, katau vuza vu usann u yawa devu katau neke ilikulya u Kashile kani ba.

<sup>18</sup> Babu vuza vu usann vu na u kuyawa devu n alyuka katau lyuka, ko kayimba, ko makutu, ko vuza vu nsagadu ko makutsuma.

<sup>19</sup> Babu vuza vu kune upindari ko kukiye feu,

<sup>20</sup> ko vuza vu kokondo, ko megejere kute, ko vuza vu mbalan ashi, ko vuza na wi n iciri, ko n kajakata, ko vuza na a utakai arawa.

<sup>21</sup> Babu kumaci ka aza a Haruna ganu ku na u kuya'an n usann u yawa devu ali u neke kune'e ku kusongu u Vuzavagudu. Adama a na wi tan usann, katau yawa devu u neke ilikulya u Kashile kani ba.

<sup>22</sup> Wi taa kufuda kulya'a ilikulya i na i la'i n cida i Kashile kani, kobolo n kune'e ku cida ka feu,

<sup>23</sup> ko n nannai dem, adama a usann u na wi n u da, katau yawa devu n kakashi ku ubutau cida, ko katalikalyuka ba, adama a na katau wi ilukpa ubutau cida u vau ba. Mpa da Vuzavagudu vuza na u bonokoi le cida.>>

<sup>24</sup> Da ta na Musa u danai Haruna n olobo ni kobolo n aza a Isaraila rakau.

## 22

*Kune'e ku na ki cida*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Dana Haruna m muku mo olobon ni e reme kune'e ku na aza a Isaraila e nekei mu va n ekiye e re, adama a na ta lo a kulaṅgasa kula ku cida ku va. Mpa da Vuzavagudu.

<sup>3</sup> Dana le, ili i na i dikai gogo na ali a kubana ntsukaya n na n kutawa, da baci yaba dem a kumaci ku da wi n unata da kpamu u yawai devu n alyuka a cida a na uma a Isaraila i e kuneke Vuzavagudu, vuma nanlo wo kudoku kuyawa devu nu mpa ba. Mpa da Vuzavagudu.

<sup>4</sup> Da baci vuza a kumaci ku Haruna wi n ilagajishi i gbani-gbani ko mali ma tsali, wi a kulya'a likulya i cida ba, sai ayin a na wo okpoi cida. U sa'wa baci ili i na i kuwai, ko ugatu u loloi ni, wi ta feu o kokpo n unata.

<sup>5</sup> Ko da baci u sa'wai ili i wuma i na i tsu rono atsumaa idika i na yi n unata, ko vuza yoku na wi n unata, ko we ne u da baci,

<sup>6</sup> vuza na baci u sa'wai ili tsu nanlo dem, wi ta o kokpo n unata ali a kubana kulivi. Wa kulya'a kune'e ku cida ba, sai ayin a na u sumbai m mini.

<sup>7</sup> Ama kanna ka\_yikpa baci, wi ta o kubono cida, a ayin a nanlo a da u kufuda wa lya'a kune'e ku cida ka, adama a na likulya'a i ni i da.

<sup>8</sup> Kata u takuma agifa ba, ko kpamu ili i na toku manama wu unai ba. Nannai wi ta a kuzuwa yi wo okpo n unata. Mpa da Vuzavagudu.

<sup>9</sup> Mayun da anan ganu o tono wila u va, adama a na ta lo a ya'an unushi kata a kuwa a na a iwain kutono wila u va. Mpa da Vuzavagudu vuza na u bonokoi da cida.

<sup>10</sup> <<Kata vuza gbani na wi ganu ba u lya'a

kune'e ku cida ba, kata feu komoci ko vuza vu zamalinga vi ni feu a lya'a ba.

<sup>11</sup> Ama da baci ganu u tsulai kagbashi n ikebe i ni, kagbashi ka ki ta a kufuda ka lya'a, n yaba dem vu na a matsai a kpa'a ku ni wi ta a ku fuda ku lya'a.

<sup>12</sup> Da baci mekere ma ganu mo oloi vuza gbani na wi ganu ba, wi a kulya'a ilikulya'a i cida ba.

<sup>13</sup> Ama da baci mekere ma ganu mo okpoi kagapa, ko wu utaj a kpa'a ku yolo, kata kpamu u matsa maku ba, da u bonoi u dasangi a kpa'a ku dada ni, uteku tsu na wi ishi mekere de, wi ta a kufuda kulya'a ilikulya'a i cida. Ama vuza gbani na wi ganu ba, kata u lya'a ba.

<sup>14</sup> Da baci vuza na wi ganu ba u lya'i kune'e ku cida babu u yeve, mayun da u bono u tsupa ganu derere i na u lya'i va, kobolo n ugana u na u yawai i te a katsuma ki ili i tawun.

<sup>15</sup> Kata anan ganu a langasa kune'e ku cida ku na uma a Isaraila a tsu tuka a ubuta u Vuzavagudu ba,

<sup>16</sup> kukasukpa le a lya'a ilikulya ya, nannai va wi ta a kuzuwa le o ronoko kaci ke le unushi u na a takacika le. Mpa da Vuzavagudu, Mpa vu na m bonokoi le cida.>>

### *Nnama n na n ga'in a ya'anka alyuka.*

<sup>17</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa u danai,

<sup>18</sup> <<Dana Haruna n olobo a ni kobolo n uma a Isaraila raka kadanshi ka nampa. Da baci vuza a katsuma ka da ko vuza vi Isaraila ko komoci ka na ki punu idashi, ke nekei kune'e adama e

kune'e ku kusongu u Vuzavagudu, ko adama a na u shatangu akucina ko kune'e ku ucikali,

<sup>19</sup> mayun da u neke kobomburon ko kagiri ko magaji, ma babu u'iwin u Kashile, adama a na kune'e ku ni ku ciya\_wishi adama a\_ni.

<sup>20</sup> Kata\_i tuka\_n ili yu usan ba, adama a na Vuzavagudu wa kisa a da adama a\_da ba.

<sup>21</sup> Da baci vuza u tukaj\_n ili i kune'e ku matana\_u Vuzavagudu a ushiga adama a na u shatangu akucina ko kune'e ku ucikali, mayun da vi neke ili i na yi babu u'iwin u Kashile adama a na ku da kuciya\_wishi.

<sup>22</sup> Kata\_i neke Vuzavagudu manama ma na ma\_yimbañai ba, ko ma na mo kodoi, ko ma na ma uwakai muna, ko ma na mi n kuntsu a ikyamba, ko ilanishi, ko aragaji ba, kata\_i kiyangu ili i nampa a katalikalyuka uteku tsu kune'e ka akina u Vuzavagudu ba.

<sup>23</sup> Yi ta a kufuda kuneke kobomburon ko kagiri ka na kune ku namgbai tsu kune'e ku ucikali, ama a kisa a da adama e kune'e ku kushatangu akucina ba.

<sup>24</sup> Kata\_i neke Vuzavagudu manama ma na o bosoi arawa ba, kata\_i ya'an ili i nampa a idika i da ba,

<sup>25</sup> kata\_kpamu yi isa icu'u yi nnama n nampa e ekiye omoci kata\_i ya'anka alyuka u Kashile ka\_da ba. icu'u yi nnama i nanlo, a kisa n da adama a\_da ba.>>

<sup>26</sup> Dada Vuzavagudu u danai Musa kpamu,

<sup>27</sup> <<A matsa baci medendem, ko maku mo mokyon, ko maku ma maradika, mayun da a\_kašukpa yi n anaku a\_ni ali ayin e cindere, ama ili

i na i dikai a kanna kakunlai, alyuka a na a ya'in n ili i nanlo ya dem yo okpo takune'e ku singai ka akina u Vuzavagudu.

28 Katai kida kanaku m maku mani a kanna ke te ba.

29 Vi baci a kulyuka kune'e ku ucikpi u Vuzavagudu, katavi ya'an a da mayin uteku tsu na a da akuciyawishi adama nu.

30 A kanna ka nanlo ka dada a kutakuma inyama ya raka, katai kasukpakagimi ali kayin washi ba. Mpa da Vuzavagudu.

31 <<Mayun da i kanawilavu van kadu ke te, katai tono u da. Mpa da Vuzavagudu.

32 Katai langasakula ku cida ku vaba, nannai da aza a Isaraila e kuyeve mu a na mi cida. Mpa da Vuzavagudu na u bonokoi dacida,

33 vuza na kpamu wu utakai daa idika i Masar adama a na mo okpo Kashile kada. Mpa da Vuzavagudu.>>

## 23

### *Wila u kutono kadiva*

1 Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa,

2 <<Ya'an kadanshi n uma a Isaraila katavu dana le, na da kadivaku uzagbi kava, kadivaku uzagbi ka Vuzavagudu, ka na i kudika ko okpo kanna ka gbayin, adama o obolo a cida.

### *Kanna ka Ashibi*

3 <<Yi tan ayin a tali a na ya kuya'an ulinga, ama kanna ke cindere kanna ka Ashibi ka'a ka kuvuka mayin, kanna ka cida ka na i kuya'an

obolo. Kąta\_i ya'an ulinga ba, a ubuta u na baci de dem yi, kanna ka Ashibi ka Vuzavagudu ka'a.

*Kađiva ka kupasamgbanai  
(Mkc 28:16-25)*

<sup>4</sup> <<Nava ele da kađiva kakau ka na Vuzavagudu u zagha, kađiva ka cia ka na ya kusala a ayin a na a zuwai a ya'ansa ka'a.

<sup>5</sup> A kanna ka kupa n kanăshi ko wotoi u iyain n kulivi, dada kanna ka na a kugita kađiva ka Kupasamgbanai ka Vuzavagudu.

<sup>6</sup> Kąta\_a kanna ke gendu ko wotoi ka, ka dada kanna ka na a kugita Kađiva ko Boroji vu babu yisiti. Kađiva ka nampa ka Vuzavagudu ki ta\_a kuya'an ali ayin e cindere, kąta\_a katsuma ka ayin a nanlo boroji vu na i kutakuma dem vi ya'an babu yisiti.

<sup>7</sup> A kanna ka iyain kanăshi ka, uma raka\_a ya'an obolo a cia, kąta\_a kasukpa ulinga u na a kiwanai kuya'ansa.

<sup>8</sup> Ama i neke kune'e ku kusongu u Vuzavagudu ali ayin e cindere. Kąta\_a kanna ke cindere i ya'an obolo a cia, i ya'an ulinga u na i kiwanai ba.>>

*Kađiva ka ava'inka*

<sup>9</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>10</sup> <<Ya'an kadanshi n aza a Isaraila, kata\_vu dana le, ayin a na baci i uwai a idika i na mi a kuciga me neke da, da i kya'i ili ya ashina, kąta\_i tuka ganu m makatalu ma na i gitaj kushiya va.

<sup>11</sup> Ashibi a laza baci a kanna ke ire, ganu u dengusa makatalu ma zuva a ubuta u Vuzavagudu adama a na ma ciya wishi adama a da.

<sup>12</sup> A kanna ka na i dengusai makatalu ma, yi ta a kulyuka kagiri ka kaya ke te ka na ki babu u'iwin u Kashile tsa alyuka o kusongu u Vuzavagudu,

<sup>13</sup> kobolo n kune'e ki ishina i ifa vi re vi kiya ku singai ku na a satarai m mani'in ma zaitu, alyuka a da a na a ya'in n akina u Vuzavagudu, ili i magulañi i singai a kubana u Vuzavagudu. I ta kpamu e kuneke alyuka a ili i kuso'o a madiki me te ma makyan.

<sup>14</sup> Kata i takuma boroji vu na a ya'in n ishina i savu, ko yu uzungi ba, sai a kanna ka na i tukai bi'i n kune'e ku da ku nampa a ubuta u Kashile ka da. Na va wila u da u na u kukotso ba ali a kubana wu ntsukaya n da, ko te dai yi idashi.

### *Kadiva ka vikya'a*

(Mkc 28:26-31)

<sup>15</sup> <<Ana kanna ka Ashibi ka kuvuka ka lazai, a kanna ke ire ka na vu tukai m makatalu ma na a dengusai adama e kune'e, i ta kukece kuden ku cindere derere.

<sup>16</sup> I kece ayin amangerenkupa, a kanna ke ire ka Ashibi e cindere, i neke Vuzavagudu kune'e ki ishina i savu kpamu.

<sup>17</sup> Ko te dai yi o kuyongo i tuka n akutsu ere o boroji adama a na e neke Vuzavagudu tsu kune'e ku singai ku kudangusa. Kakutsu ko boroji dem yi ta a kuya'an ka'a n kiya ku singai ku ifa vi re usatari n yisiti, kaa a ya'anka alyuka a ili i na i val'inkai u Vuzavagudu.

<sup>18</sup> Kobolo m boroji va, i neke agiri e cindere yaba dem u yawa kaya\_ke te, kata\_kpamu ka ya'an babu u'iwin u Kashile, n kobomburon ushan u kenu ke te n agiri ere. A ya'anka a da kune'en ku kusongu u Vuzavagudu, kobolo n kune'en ki ishina, n ki ili i kuso'o, m magulanı ma singai u Vuzavagudu.

<sup>19</sup> Kata i neke kune'e ku magaji me te adama e kune'e ku unushi, kobolo n agiri e re a na a yawai kaya\_kete-kete tsu kune'e ku matana.

<sup>20</sup> Kata ganu u dengusa\_agiri ere a tsu kune'e u Vuzavagudu kobolo m boroji vi ili i na i gitai kuge'we va. Kune'e ku da ku cida ku ganu a kubana u Vuzavagudu.

<sup>21</sup> A kanna ka nanlo ka kata i sala kobolo ka cida kata\_kpamu i ya'an ulinga u na i kiwanai ba. Na va wi ta\_o kokpo da\_wila\_ali nu ntsukaya n na n kutawa, n ubuta dem u na i dasangi.

<sup>22</sup> <<A ayin a na baci i kya'i ili ya ashina i da, kata i kya'a ali a kubana iga'in ya ashina a\_da ko i daya ba. Kashukpakaj aza a unambi n omoci. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka\_da.>>

*Kadiva ka kulika ishiyaun  
(Mkc 29:1-6)*

<sup>23</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa,

<sup>24</sup> <<Dana uma a Isaraila a kanna ka iyain ko wotoi u cindere, yi ta\_a kuvuka, da baci i panai a\_likaj\_ishari, kata i ya'an obolo a cida i neke kune'e a katalikalyuka.

<sup>25</sup> Kata i ya'an ulinga uteku tsu na i kiwanai ba, ama i neke kune'e ku kusongu u Vuzavagudu.>>

*Kanna ka kutakpa unushi  
(Mkc 29:7-11)*

<sup>26</sup> Da Vuzavagudu u ya'in kadanshi m Musa, u danai,

<sup>27</sup> <<A kanna ka kupa ko wotoi u cindere wa ki ta\_o kokpo kanna ka kutakpa unushi, ki ta\_o kokpo da kanna ko obolo ka singai. Yi ta\_a kuya'an kakuli kata\_i neke kune'e ku na o kusongu n akina a\_ubuta u Vuzavagudu.

<sup>28</sup> Kata\_i ya'an ulinga a kanna ka nanlo ka ba, adama a na kanna ka kanna ka kutakpa unushi ka'a, kanna ka na a kutakpaka da unushi u da\_a ubuta u Vuzavagudu.

<sup>29</sup> Vuza na baci dem u kpadai kuya'an kakuli a kanna ka nanlo ka, i ta\_e kupece yi n uma a ni.

<sup>30</sup> Mi ta\_a kuna vuza na de dem u ya'in ulinga a kanna ka nanlo.

<sup>31</sup> Kata\_i ya'an ulinga ba ko kenu. Na va wi ta\_o kokpo da\_wila\_u gbayin u na i kutono ali a kubana ntsukaya n na n kutawa kelime, ko te dai baci i dasang*i* dem.

<sup>32</sup> Kanna ka Ashibi ka'a ka kuvuka ka\_da, kata\_i ya'an kakuli. I gitangu n kulivi ka kanna ka\_kuci ko wotoi ka, ali a kubana a\_kulivi ku yoku.>>

*Kadiva ka Mayali ma\_Kashile  
(Mkc 29:12-40)*

<sup>33</sup> Dada Vuzavagudu u danai Musa kpamu,

<sup>34</sup> <<Dana uma a Isaraila, A kanna ke gendu ko wotoi u cindere dada a\_kugita\_Kadiva\_ka\_Mayali ma\_Kashile, i ta\_a kuya'an ka'a ali ayin e cindere.

<sup>35</sup> A kanna ka iyain, dada i kuya'an obolo a cida. Kata\_i ya'an ulinga u na i kiwanai kuya'an ba.

**36** Ali ayin e cindere aða e kuneke kune'e ku na a kuya'an n akina u Vuzavagudu. A kanna kunlai yi ta a kuya'an obolo a cida, kata i ya'an kune'e ku na a ya'in n akina u Vuzavagudu. Na va wi ta o kokpo obolo a singai a na i kuya'an kucikpa, yi a kuya'an ulinga u dã u na i kiwanai ba.

**37** <<Na va ele da kaðivã kakau ka Vuzavagudu ka na u zaghbai kokpo kaðivã ka cida ka kutusaka n kune'e ku na a ya'in n akina u Vuzavagudu, kune'e ku kusongu, n kune'e ki ishina, kobolo kpamu n alyuka n kune'e ki ili i kuso'o ku na ku ga'in a ya'an a kanna dem.

**38** Kune'e ku nampa ili i da i na o doki punu a katsumaq ka kaðivã kakau ka kanna ka Ashibi. Kobolo kpamu n kune'e ku dã n i na dem i ya'in uzuwakpani, kobolo n kune'e ku matañã ku na i kuneke Vuzavagudu.

**39** <<Ili i na i gitai a kanna ke gendu ko wotoi u cindere wana dai i kotso kubolongu ili ya ashina i da, ya'in kaðivã ka adama a Vuzavagudu ali ayin e cindere. Kanna ka iyain kanna ka Ashibi ka kuvuka ka'a, a kanna ka kunlai ka kaðivã ka, kanna ka kuvuka ka'a.

**40** A kanna ka iyain i taba umaci wu ndanga n singai, kobolo n ekeme a madanga ma mashuwa, kobolo kpamu n acaka a ndanga a na i ayuku n abundai, n acaka a ndanga n na mi a kakinã ke kuyene, kata i kana kuya'an mazanga a ubuta u Vuzavagudu ali ayin e cindere.

**41** I ya'an kaðivã ka nampa u Vuzavagudu ali ayin e cindere a kaya dem. Na va wi ta o kokpo wila u na u kukotso ba ali sai ntsukaya n na n

kutawā kelime, i ya'an kādīva ka nampa o wotoi u cindere.

<sup>42</sup> A kātsuma ka ayin e cindere a kādīva ka nanlo, ele na i muku mi Isaraila rākā i tā a kudāsāngu a nvali.

<sup>43</sup> Na wi tā a kuzuwa ntsukaya ma aza a Isaraila n na n kutawā dem n cība, a na mpa da n zuwai ikaya i le i yongoi a nvali, a ayin a na mu utakai le a idika i Masar. Mpa da Vuzavagudu Kāshile ka da.>>

<sup>44</sup> Da Musa u salakai aza a Isaraila kādīva kakau ka na Vuzavagudu u zuwai.

## 24

### *Kulanya ku nkuni (Kut 27:20-21)*

<sup>1</sup> Da Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Dana uma a Isaraila a tuka\_wu m mani'in ma singai ma zaitu ma na a lapulai adama a nkuni mu ubuta\_u Māvali ma cida, ciya\_a tasuku n da kāta\_n lya'a kelime n kukāna.

<sup>3</sup> N kulivi lakam Haruna u kuyongo tā a kutasuku nkuni ma a ubuta\_u Vuzavagudu ali a kubana kayin washi, e kelime ko mololo ma asuvu ma na ma kpadi Akpati vu Uzuwakpani va, ma na mi a ubuta\_u na u La'i n Cida. Na va wilā u da u na u kukotso ba, ali a kubana ntsukaya n na n kutawā.

<sup>4</sup> Makyan dem u yongo a kulaña nkuni n na mi ukiyangi a kashamkpatsu ka azanariya a ubuta\_u Vuzavagudu.

**5** <<Dika kiya ku singai, kata vu ya'an akutsu o boroji kupa n ere, kakutsu dem ki taa kudika kiya ku na abundai a ni a yawai ifa vi re.

**6** Kata vu gere le adaru e re, akutsu a tali a tali a gadi vu kirukpa ku na a ya'in n azanariya, a zuwa e kelime ka Vuzavagudu.

**7** A kadaru dem vu zuwa ili i magulani i singai i na i kokpo ili i kucibasa a una u boroji va tsu kune'e ku na a ya'in n akina u Vuzavagudu.

**8** Boroji vu nampa ganu wi taa kutuka n vu da a ubuta u Vuzavagudu a kanna ka Ashibi dem, adama a uma a Isaraila, dada u kokpo wila u na u kukotso ba.

**9** Vu da vi tao kokpo vu Haruna n olobo a ni, i ta a kutakuma vu da a ubuta u cida, adama a na uboku u nanlo u dada u la'i n cida wu upecu u le u ayin dem. Kune'e ku da feu ku na a ya'in n akina da e nekei Vuzavagudu.\*>>

### *Atakaci adama a kadanshi ki ishikushi*

**10** Kanna ke te, vuma vi yoku vu na anaku a ni vuza va aza a Isaraila, esheku tamkpamu vuza va aza a Masar, u banai wa aza a Isaraila da vishili vu dangai n ayi n aza a Isaraila a katsura ka de.

**11** Da kolobo ka vuka va aza a Isaraila ka ya'in kadanshi ki ishikushi u Kula ku Vuzavagudu, da a tukai n ayi a ubuta u Musa. Kula ka anaku ku dada Shilomitu, mekere ma Dibiri a umaci u Dan.

**12** Da a gbagurai ni a kuvana ili i na Vuzavagudu u kudana le a ya'an adama a ni.

**13** Da Vuzavagudu u danai Musa,

\* **24:9 24:9** Mat 12:4, 2:6; Luk 6:4

**14** <<Dikai vuma na u ya'in kadanshi ki ishikushi ka i banka oyonto. Kąta aza a na a panakai ni a kuya'an ishikushi ya a kiyangu ekiye e le a kaci kąni adama a na pana tą unushi u na u ya'in, yeve kobolo ka uma ką raka a vara yi n atali.

**15** Dana uma a Isaraila, vuza na baci u ya'in kadanshi ki ishikushi a kubana u Kashile ką ni, i tą a kutakacika yi adama a unushi u ni.

**16** Vuza na baci kpamu u ya'in kadanshi ki ishikushi a ubutą u Vuzavagudu, mayun da a una yi. Uma raka a vara yi n atali. Ko komoci, ko vuza likuci, u ya'an baci de kadanshi ki ishikushi u kula ku Vuzavagudu i tą a kuna yi.

**17** <<Vuza na kpamu wu unai vuma, ayi feu i tą a kuna yi.

**18** Vuza na kpamu dem wu unai ilikuzuwa i vuza, wi tą o kubonoko n ilikuzuwa i yoku i wuma.

**19** Da baci vuza u ukai toku m muna, ili i na u ya'in va ayi feu a ya'anka yi nannai,

**20** ukodi a tsupa n ukodi, kashi feu a tsupa n kashi, kanga a tsupa n kanga. Uteku u na u ukai toku muna, ayi feu ta a ku uka yi nannai.

**21** Vuza na kpamu dem wu unai ilikuzuwa i vuza, wi tą o kubonoko n ilikuzuwa i yoku. Ama vuza na baci wu unai toku ayi feu i tą a kuna yi.

**22** Wilą u te u da u kukana omoci n aza a likuci dem, adama a na mpa da Vuzavagudu Kashile kąda.>>

**23** Ana Musa u kotsoi kuya'an kadanshi n uma a Isaraila, da a dikai vuza na u ya'in kadanshi ki ishikushi ka a karakai oyonto, da a varai ni n atali ali u kuwai. Aza a Isaraila a ya'in derere tsu na

Vuzavagudu u danai Musa.

## 25

*Kaya ka kuvuka  
(Wil 15:1-11)*

<sup>1</sup> Dada Vuzavagudu u danai Musa a Kusan ku Sinai,

<sup>2</sup> <<Ya'an kadanshi n uma a Isaraila, kata vu dana le, a ayin a na baci i uwai a idika i na mi e kuneke da va, mayun i kaşukpa idika ya yu uvuka a kaya ke cindere dem, adama a na e neke Vuzavagudu tsugbayin.

<sup>3</sup> Aya a tali aða a kucimba ashina a da, aya a tali punu feu aða a kulpula ashina a ndanga mi itacishi n da, kata i kya'a a da.

<sup>4</sup> Ama a kaya ke cindere, i kaşukpa idika ya yu uvuka, adama a na i neke mu tsugbayin mpa Vuzavagudu vu da. Kata i cimba ashina a da ko kpamu i lapula ashina a ndanga mi itacishi a da ba.

<sup>5</sup> Kata i kya'a utaci ko kpamu i ta'a mambulu a ndanga n na i kpadaí kulpula ba, adama a na kaya ka na idika i kuvuka mayun ka dada.

<sup>6</sup> I na de dem idika ya i matsai a kaya ka kuvuka ka Ashibi, i kokpo ta ilikulya i nu, n agbashi a nu amaci n ali, kobolo n aza a zamalinga, n omoci a na i punu idashi n avu,

<sup>7</sup> kobolo n ilikuzuwa i nu, nu nnama n kakamba dem. Ili i na baci de dem idika ya i matsai i da yi ta a kuya'an kulya'a.

*Kaya ku ubaruwi.*

**8** <<Vuzavagudu u danai, yi ta\_e kukece aya\_a kuvuka e cindere, o kudokusu kucindere ali kucindere, dada aya\_amangere n kuci derere.

**9** A kanna ka kupa, ko wotoi u cindere, kanna ka kucinukpa n unushi ka'a, yi ta\_a kulika\_kavana kau ko te dai punu a idika ya.

**10** I dika kaya\_ka amangerenkupa ka nampa kokpo ka cida. Kata\_i sala ubaruwi a ifika ya dem n aza a na i punu idashi feu. Wi ta\_o kokpo kaya\_ka\_mazanga\_wa\_da dem. Yaba dem wi ta\_o kubono a idika i na yi i kaci ka\_ni yi ikaya i ni, n ubuta\_u kumaci u ni.

**11** Kaya\_ka nampa ki ta\_o kokpo da\_kaya\_ku uciyi ubaruwi wa\_da. A kaya\_ka nampa ka kata\_i ya'an vica'a, ko i kya'a kpamu utaci ba, ko kpamu i bolongu mambulu a ndanga n na i kpadai kulapula ba.

**12** Adama a na kaya\_ku ubaruwi ka\_da ka'a, yi ta\_a kuciba n ka'a mayin. Ama yi ta\_a kulya utaci a na ashina a\_da a matsai koci.

**13** <<A kaya\_ku ubaruwi ka nampa, yaba dem u bono a idika i ni.

**14** Da baci vuza u tsulai, ko kpamu u denkei vuza ni vuza va aza a Isaraila ubuta, kata\_a lyal'anai ba.

**15** Da baci vuza wa kutsula ubuta\_u vuza na i idashi dedevu, vu zuka n kabundai ka\_aya\_ka na va kuya'anka ulinga n idika ya kafu kaya\_ku ubaruwi ka ko bono.

**16** Da baci aya\_a na a buwai kafu kaya\_ku ubaruwi ko bono i gbayin ba, i ta\_e kujebe ikebe ya, adama a na i ta\_e kudenke wu derere n aya\_a na va kuya'an ulinga punu va.

**17** Kata i lya'anai ba, ama panai wovon u Kashile kā dā, adama a na Mpa da Vuzavagudu Kashile kā dā.

**18** <<Da baci i tonoi kadanshi kā vā m wilā u va, yi ta a kudasāngu m mātānā a idika ya.

**19** Kata idika i matsa kāu, yi ta a kulya'a i cuwa mayin, kata i dasāngi m mātānā.

**20** Ama yi ta a kufuda kece, <Yidai tsa kulya'a a kaya ke cindere ka kuvuka, ci cimba baci ba da kpamu ci kya'i ba?>

**21** Mpa mi ta a kuzuwaka dā unaśingai a kaya ka tali, tsu na idika ya i kumatsa kāu kata i lya'atangu dā ali aya a tatsu.

**22** A ayin a na baci i cimbai a kaya kā kunlaj ka, yi ta o kuyongo a kulya'a i da ali sai ayin a na i savu i kaya kā kuci i yawai.

**23** <<Kata i denge idika ya rākā-rākā ba, adama a na idika ya i vā i da. Ađa kpamu omoci a da yi wā vā, aza a na i idashi a kucimbasu ubutā wa.

**24** Idika i na de dem i kanai yo okpoi i dā, yi baci e kudenge i da ye ece aza a ubuta a ko i ta a kushiba i da.

**25** <<Da baci vuza yoku a katsuma kā dā wo okpoi n unambi, ali da u pecei idika i ni da u dengei, to vuza yoku a katsuma ka uma a ni u tsulasaka i na u dengei va.

**26** Da baci vuza na u dengei idika ya wi babu vuza ni vu na u kushiba idika ya, ama da u tawai u ciyaj utsura u na wa kufuda wā shiba idika ya n kaci kā ni,

**27** sai u kece kabundai kā aya a na a ya'in, kata u bonoko n kagimi ki ikebe ka na ka buwai u vuza

na u denkei ubutawa, katau bono u kanau ubutau ni.

<sup>28</sup> Ama da baci u ciyai ikebe i na wa kutsupaka ba, to vuza na u tsulai idika ya wi taa kulya'a kelime n kucimba idika ya, ali sai kayaka amangerenkupa ka ku ubaruwi ka yawa. A kayaka nampa ka dada o kubonoko vuma va n idika i ni.

<sup>29</sup> <<Da baci vuza u dengei kpa'a a katsumaka likuci i na yi ukANJI m mashilya, wi taa kufuda watsulasaka ku da a kayaka uboni ka na u dengei ku da punu a kayaka nanlo ka, wi tan utsura u tsulasaka ku dada.

<sup>30</sup> Ama da baci kayaka shanai ali ka pasai babu na u fudai u tsulasakai kpa'a ka, kpa'a ku ukANJI m mashilya ka ki tao kokpo ku vuza n na u tsulai ku da va nu ntsukaya n ni. O kubonoko yi kpa'a ka a kayaka amangerenkupa ka ba.

<sup>31</sup> Ama i'uwa i wawa'a a likuci i kenke'en babu ukANJI ni nshilya, na lo okpo talikuci ya abali. I taa kufuda ku tsulasaka kpamu i da, katao bonoko i da a kayaka amangerenkupa ku uciyi wu ubaruwi.

<sup>32</sup> Aza e Levi i tan utsura u na a tsulasaka i'uwa i le a likuci i le, a ayin dem.

<sup>33</sup> Vuza va aza e Levi vi yoku u denge baci kpa'a punu a likuci i nampa ya, da a fudai a tsulasakai ku da ba, mayun da o bonoko n ku da a kayaka ku uciyi ubaruwi, adama a na i'uwa i na aza e Levi i n i da i kaci ke le i da a ubutawa aza a Isaraila.

<sup>34</sup> Ama ubutau kalina u na wi punu a likuci i le ya dem, e kudenge u da ba, adama a na ubutau le u da u na wi u kaci ke le.

*Kubanka aza a unambi*

<sup>35</sup> <<Da baci vuza yoku vu da vuza va aza a Isaraila wi n unambi ali da u kpafai kpamu kufuda kubanka kaci ka ni, bankai ni tsu na i kuya'an n komoci ko vuza na u tawai babu kushamgba kau, adama a na u lya'a kelime n kuyongo n ada.

<sup>36</sup> Kata i lansa kodokpotsu ko ili i na i ku'uwa da punu adama a ni ba. Ama panai wovon u Kashile u da, adama a na vuza vu likuci i da u lya'a kelime n kuyongo n ada.

<sup>37</sup> Kata i neke yi okopu e ikebe n kodokpotsu punu ba, ko i denke yi ilikulya n i na i ku'uwa da punu ba.

<sup>38</sup> Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da, vuza na wu utakai da a idika i Masar, kata n neke da idika ya aza a Kana'ana, kata kpamu mo okpo Kashile ka da.

<sup>39</sup> <<Da baci vuma te a katsuma ka aza a da wo okpoi vuza vu unambi, ali da u dengei kaci ka ni wa nu, kata vu takacika yi u ya'an ulinga tsu kagbashi ba.

<sup>40</sup> Vi ta a kudika yi wo okpo an vuza zamalinga wa nu, ko kpamu vuza na wi idashi n avu makyen kenu. Wi ta a kuya'anka wu ulinga ali aya amangerenkupa ku uciyi wu ubaruwi.

<sup>41</sup> A ayin a nanlo ayi va m muku n ni i ta a kukaşukpa le, kata a laza a kubana a ubuta wu umaci u ni, a ubuta u na ikaya i ni i yongoi.

<sup>42</sup> Adama a na uma a Isaraila agbashi a va a da, aza a na mu utakai a idika i Masar, kata e denge le tsa agbashi ba.

<sup>43</sup> Kata vu lya'aka yi tsugono tsu na va kutakacika yi ba, ama vu pana wovon u Kashile ka

nu.

<sup>44</sup> Da baci vu cigai kutsula agbashi ali n a<sub>m</sub>aci, vi t<sub>a</sub> a kufuda kutsula le a<sub>l</sub>ikuci kakau i na yi ukara<sub>l</sub>i u nu dem.

<sup>45</sup> Vi t<sub>a</sub> a kufuda kutsula agbashi o omoci a na i idashi n a<sub>d</sub>a, kobolo m muku n na ele a matsai a idika i nu. I t<sub>a</sub> o kokpo uma a<sub>l</sub>nu.

<sup>46</sup> Vi t<sub>a</sub> a kufuda vu bonoko le okpo uma a<sub>k</sub>aci ka<sub>n</sub>u n uma a<sub>l</sub> muku n nu, adama a na okpo ucanuku u muku n nu. I t<sub>a</sub> o kokpo da<sub>l</sub> agbashi ali sai uteku u wuma u le. Ama uma a<sub>d</sub>a aza a Isaraila, vuza wa kulya'aka toku tsugono tsu na a kutakacikanai ba.

<sup>47</sup> <<Da baci komoci ka na ki idashi w<sub>a</sub> da<sub>l</sub> kokpoi vuza vu uciyi, da<sub>l</sub> toku da<sub>l</sub>, vuza va aza a Isaraila wo okpoi vuza vu unambi ali da<sub>l</sub> u dengei kaci ka<sub>n</sub>i a<sub>l</sub> ubut<sub>a</sub> u komoci ka nanlo, ko ubut<sub>a</sub> u uma o komoci a,

<sup>48</sup> i t<sub>a</sub> n utsura u ku tsulasaka vuma vi Isaraila va wana dai baci u denge kaci ka<sub>n</sub>i. Kumaci ku ni ku te ki t<sub>a</sub> a kufuda ku tsulasaka yi.

<sup>49</sup> Ko esheku e ke'en ko vashi vi ni, ko vuza ni yoku vu na i e kefeku ke te, wi t<sub>a</sub> a kufuda ku tsulasaka yi. Ayi n kaci ka<sub>n</sub>i u tsurakpa baci ta na, wi t<sub>a</sub> a kufuda ku tsulasaka kaci ka<sub>n</sub>i.

<sup>50</sup> Ayi va n vuza na u tsulai ni va i t<sub>a</sub> e kukece kabundai<sub>l</sub> ka<sub>a</sub>ya<sub>a</sub>ka na u tsulakai ni va, kata<sub>a</sub>ayi n vuza na u tsulai ni e kece kabundai<sub>l</sub> ka<sub>a</sub>kaya<sub>a</sub>ka na u dengei kaci ka<sub>n</sub>i w<sub>a</sub>ni va ali a kubana a<sub>l</sub>kaya<sub>a</sub>ku ubaruwi, ikebe i tsulaga i na a tsulakai ni va yu uta<sub>a</sub>kau n kabundai<sub>l</sub> ka<sub>a</sub>ya<sub>a</sub>ka. Makyan ma na wi ishi u vuza na u tsulai ni va wo okpo derere n katsupu ka vuza zamalinga.

**51** Aya a buwa baci n abundai, wi ta a ku tsulasaka kaci ka ni derere n kabundai ki ikebe i na wi isai a ayin a na u dengei kaci ka ni.

**52** Ama kenu da baci aya a a buwai kafu ka

dive

ka amangerenkupa ka kuciya ubaruwi ka, u kotso u tsupa ikebe i kenu adama a na u tsulasaka kaci ka ni.

**53** A katsuma ka aya a na wi a kuya'anka komoci ka na ka tsulai ni ulinga, u ya'anka yi tsu na u ci ya'anka vuza vu zamalinga. Kata raka vu da i kasukpau takacika yi n ka gbani-gbani ba.

**54** Ama da baci u ciyai utsulusuki n uye kakau u nanlo ba, vuma va m muku n ni a kasukpa le a kaya ka amangerenkupa ku ubaruwi.

**55** Adama a na uma a Isaraila agbashi a va a da, ele agbashi a da a na mu utukai a ifika i Masar. Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da.

## 26

### *Unasingai adama a vuza na u tonoi wila* (Wil 7:12-24; 28:1-14)

**1** <<Vuzavagudu u danai, kata i ya'anka kaci ka da kamali ko katali ka na i kuya'anka kavasa ba, ko kpamu i she'we atali adama a na okpo da amali a na i kutono ba, adama a na Mpa da Vuzavagudu Kashile ka da.

**2** Mayun da i ciba n kanna ka Ashibi ka kuvuka ka va, kata kpamu i neke A'isa a va tsugbayin. Mpa da Vuzavagudu.

**3** <<Da baci i tonoi wila u va, da kpamu i banai u da, da i ya'in ulinga n u da,

**4** mi ta\_a kutuka\_də\_n lyushi a ayin a na o yotsoi, idika yi ta\_a kumatsa ili n abundai, ndanga feu mi ta\_a kumatsa umaci u le.

**5** Ashina a\_də\_i ta\_a kumatsa ili n abundai, kata\_i yongo a vikya'a ali i cina ayin a na i kuta'a umaci wu ndanga u də, kata\_kpamu i yongo a kuta'a umaci wu ndanga ali a kubana a ayin a vica'a. Yi ta\_a kulya'a ilikulya i na i cikalai, Kata\_i dasangi a idika i də\_m matana.

**6** Mi ta\_e kuneke də\_matana\_a idika ya, a\_də\_yi ta\_a kuvaku babu wovon wi ilī i yoku. Mi ta\_o kuloko nnama n kakamba n na n kuzuwa də\_wovon a idika ya, kuvon kpamu ka kusa'wa likuci i də\_ba.

**7** A\_də\_yi ta\_a kuna irala i də\_n abundai a ubuta\_u kuvon.

**8** Ada\_uma a tawun yi ta\_a kukiyangu uma amangatawun, kata\_a\_də\_uma amangatawun i kiyangu uma akpan kupa. Kata\_yu una irala i də\_n kotokobi.

**9** Mpa mi ta\_a kinda də\_n tsuloboi, kata\_n zuwa də\_i matsasaka i yimkpa n kabundai. Kata\_Mpa ta na n shatangu uzuwakpani u va\_n a\_də.

**10** I kuyongo ta\_a kulya'a ili i balu'u i na i kya'i, ali i la\_nsə ubutə\_u na i kutakpa ya zuwa adama a na i ciyə ubutə\_u na i kuzuwa i savu ya.

**11** Mpa mi ta\_o kuyongo wa\_də\_a Mayali ma cida ma\_va, mpa ma kupana unata u də\_ba.

**12** Mpa mi ta\_a kuwala punu a katsuma\_ka\_də kata\_mo okpo Kashile ka\_də, kata\_a\_də\_kpamu yo okpo uma a\_va.

**13** Mpa da Vuzavaguđu Kashile ka\_də, ka na ka utakai\_də\_a idika i Masar, adama a na kata\_i doku yo okpo agbashi a uma a Masar ba. Mpa m gbatya

ta kogboli ka tsugbashi e edeku a\_də adama a na yo okpo bari.

*Atakaci adama a aza a na a\_kpadai kutono wila  
(Wil 28:15-68)*

<sup>14</sup> <<Dada Vuzavagudu u danai, ama da baci i kpaðdai kupana kə va, da kpamu i kpaðdai kutono wilə u nampa dem,

<sup>15</sup> da i iwain wilə u va\_ da i goyoi u da, ali da i kpaðdai kutono u da, da kpamu i pasaiuzuwalkpani u va,

<sup>16</sup> to na da atakaci a na n kuneke da. Mi ta a kusu'uku da\_n wunlaj u gbani-gbani, mbala kakau m mayuna\_ ma na ma\_ kulangasa\_ da\_ ashi, kata\_ i kana\_ kuyamba. Gbani da ya kuya'an vica'a, adama a na irala i da\_i da i kulya'aka da\_i da.

<sup>17</sup> Mpa mi ta\_a kuzuwa tsurala n aða\_ adama a na kata\_ irala i da\_i lya'a da\_n kuvon, irala i da\_yi ta\_a kulya'aka da\_tsugono, kata\_ i kana\_ iladi babu vuza u saba da.

<sup>18</sup> Da baci ili i nampa raka\_ i lazai da i kpaðdai kupanaka mu, kata\_ n doku atakaci a\_də ali kucindere.

<sup>19</sup> Mpa mi ta\_a kutakpa ubbamukaci u da kata\_ m kpaðdai kuyo'oko da\_min, ashina a\_də a na yi a kucimba kpamu i ta\_e kudiekpe kata\_idika i gbama tsu kakpanlai.

<sup>20</sup> Yi ta\_a kutakacika kaci ka\_da n ulinga gbani, adama a na ashina a\_də a kumatsa ili i makara kpamu ba, ndanga kpamu ma ashina a\_də n kumatsa imacishi yi ndanga ba.

<sup>21</sup> <<Da baci i lya'i kelime n kuya'anka mu ubbamukaci da i kpaðdai kupana kə va, Mpa mi

ta\_o kudoku da\_ atakaci ali kucindere adama a\_unushi u da\_.

<sup>22</sup> Mpa mi ta\_a kusu'uku da\_nu nnama n kakamba m gbani-gbani, aza a na a kuya'an koli ka\_muku n da\_, kata\_a una ilikuzuwa i da\_, kata\_e jebe da\_kabundai\_ali tsu na a\_kukpada\_kene uma a uye wu nwalu u da\_.

<sup>23</sup> <<Da baci ali n gogo na i kpadjai kupana ka va, ama da i lya'i kelime n kuya'anka mu ugbamukaci,

<sup>24</sup> Mpa feu mi ta\_o kokpo a tsurala n aða\_. Mpa n kaci ka va\_mi ta\_e kuneke da\_ atakaci a na a la'i a cau ali kucindere adama a\_unushi u da\_.

<sup>25</sup> Mi ta\_a kutuka\_da\_n kuvon ku na ka kuya'anka mu katsupu adama a na i iwan ta\_uzuwakpani u va\_. Da baci i sumai o kubono n kacapa\_a ku'uwa a likuci i gbayin i da\_adama a na i shedeku, mi ta\_a kusu'uku da\_m mädukpa\_ma gbani-gbani ma na ma kuzuwa da\_i neke utan a ubuta\_wa irala a da\_.

<sup>26</sup> Da baci m kpanduki uye u kuciya\_wi ilikulya u da, amaci kupa i ta\_a kuyanaka\_da\_e kenle ke te, kata\_a peceke da\_ugisanki. Yi ta\_a kulya'a i da ama ya\_kucuwa\_ba.

<sup>27</sup> <<Da baci kpamu i kpadjai kupana ka va, da i lya'i kelime n kuya'anka mu ugbamukaci,

<sup>28</sup> mpa a\_katsuma\_ku unamgbukatsuma\_ka va\_mi ta\_a kuzuwa tsurala n aða\_, kata\_n neke da\_ atakaci adama a\_unushi u da\_ali kucindere u la'a ci cau.

<sup>29</sup> Kata\_ta na i kana\_kutakuma inyama i muku mo olobo ni nkere n da\_adama a kambulu.

<sup>30</sup> Kata\_Mpa m boso ubuta\_u kutoni u da\_, n langasa\_atalialyuka a ili i magulan\_i n da\_, n kingira

even a ikyamba a\_də zuva va\_amalı a\_də a babu wuma. Kata\_yo okpo ili yu unata wə va.

<sup>31</sup> Mpa mi tə\_o kubonoko likuci i gbagba'in i də\_agali, n langasa\_nvali n də, kata\_m kpədə\_kuciga magulanı me kune'e ma\_də.

<sup>32</sup> Kata\_n langasa\_idika i də, ciya\_irala i də\_i na i təwai kudasangu punu i də, a namba i na a kudansa adama a unamgbi wi idika ya.

<sup>33</sup> Mpa mi tə\_a kuwacuwa də\_a idika kakau, kata\_n tala kotokobi ka\_və\_n guva də. Kata\_n zuwa idika i də\_yo okpo agali, likuci i gbagba'in i də\_yo okpo lekedi.

<sup>34</sup> <<Kata\_idika i də\_i ciya\_aya\_a\_ni a wuvuki a ayin a na yi ishi yo okpoi agali, a ayin a na yi ishi idashi a likuci yi irala i də. Kata\_idika ya yu uvuka mayin.

<sup>35</sup> Ayin a na baci idika ya yo okpoi agali, i də yi ta\_a\_kuciya\_wuvuki u ni u na ishi a\_sankai ni a\_aya a kuvuka a na i yongoi punu a i də.

<sup>36</sup> Ama a\_də\_vu na i buwai, kata\_n zuwa a\_də a\_də\_yo okpo n wovon punu a\_likuci yi irala i də\_ali izumgbì i wunlai\_yə\_avuku koci i zuwa də\_iladi. Kata\_i suma uteku tsa aza na i o kutono n kotokobi, kata\_i kənə\_kutədətsə\_n i yikpai a idika gbani, ashe babu ta na vuza na wi o kutono də.

<sup>37</sup> Yi ta\_a\_kukənə\_magamanai uteku tsa aza a na i a kusuma ukpə\_u kotokobi, babu ta na vuza na wi lo a kusaba də. Yi a kufuda kushilika\_n irala i də\_ba.

<sup>38</sup> A kutawə\_a ukocishi, yi ta\_a\_kukuwə\_a idika kakau, idika yi irala i də\_yi tə\_o kusodongu də.

<sup>39</sup> A\_də\_vu na i buwai ta\_yə\_kukənə\_kukotso nannai a\_likuci yi irala i də\_adama a\_unushi u də

kobolo n unushi wi ikaya i da.

<sup>40</sup> <<Ama a ushuku baci n unushi u le kobolo n unushi wi ikaya i le, tsu na a kaṣukpaj mu da kpamu a ya'ankai mu ubgamukaci,

<sup>41</sup> i da i zuwai da n ya'in feu wupa a kubana we le ali da n lokoi le a kubana a idika yi irala i le, a ayin a na baci aqdu a ubgami e le o bonoi a uye da a shikaj unushi u le, da a kaṣukpaj ka gbani-gbani ke le,

<sup>42</sup> mi ta a kuciba n uzuwakpani u va n Yakubu, n Ishaku, n Ibirahi kata n ciba n idika ya.

<sup>43</sup> Kafu i nanlo i gita, uma a va i ta a kuzuwa uma a kaṣukpa idika i le, kata i da i pana uyo'o u wuvuki u ni a ayin a na yi ishi agali. I ta a kutakacika adama a unushi u na a ya'in adama a na a iwan ta wiluva n kadanshi ka va.

<sup>44</sup> Ko n nannai dem, a ayin a na i a idika yi irala i le mi a ku'iwan le ba, ko n ya'an wupa n ele ciya mu una le raka ko n kodo uzuwakpani u na n ya'in n ele. Mpa da Vuzavagudu Kashile ke le.

<sup>45</sup> Ama adama e le, mi ta a kuciba n uzuwakpani u va n ikaya i le i na mu utakai a idika i Masar aduniyan e kene adama a na mo okpo Kashile ke le. Mpa da Vuzavagudu.>>

<sup>46</sup> Na da wiluva n kadanshi n ili i kutono i na Vuzavagudu u ya'in n aza a Isaraila a ubuta u Musa a Kusan ku Sinai.

## 27

### *Wila adama a akucina*

<sup>1</sup> Vuzavagudu u danai Musa,

<sup>2</sup> <<Ya'an kadanshi n uma a Isaraila kata vu dana le, da baci vuza u ya'in akucina a na u

kuneke vuma u ya'anka mu ulinga, vuza na e nekei mu va i ta a kufuda kushiba yi n ikebe i na vuza yoku u kutsupa ganu n vuma va.

<sup>3</sup> Zuwai katsupu ka mavalī vuza va aya ka-manga a kubana aya amangatatsu derere n ikebe i shekelu amangerenkupa, uteku tsa agisana ag-isamkpatsu ya A'isa,

<sup>4</sup> ama mavuka ma baci ma na mi n aya tsu nanlo feu, zuwai katsupu ka ni derere n ikebe i shekelu kamangankupa.

<sup>5</sup> Ama maku mo kolobo ma baci ma aya a tawun a kubana kamanga, zuwai katsupu ka ni derere n ikebe i shekelu kamanga, maku ma vuka tamkpamu a zuwaka yi ikebe i shekelu kupa.

<sup>6</sup> Ama maku mo wotoi u te ma baci a kubana aya a tawun, zuwai katsupu ka mavalī derere n ikebe i shekelu vu tawun, mavuka tamkpamu derere n ikebe i shekelu vu tatsu.

<sup>7</sup> Ama vuma va aya amangatatsu da baci ko ulaji, zuwai katsupu ka vali derere n ikebe i shekelu gendu, vuka tamkpamu ikebe i shekelu kupa.

<sup>8</sup> Da baci vuma na u ya'in akucina wo okpoi vuza vu unambi u na wi a kufuda kutsupa ikebe i na a zuwakai ni ba, sai u banka n vuma va a ubutā u ganu, ayi da vuza na u kufuda kujebekē yi ugana wa uteku tsu na wa kufuda kutsupa.

<sup>9</sup> <<Ili i na u ya'ankai akucina a ilikuzuwa i da baci i na a kufuda kuya'anka Vuzavagu'u kune'e, to ilikuzuwa i nanlo i na e nekei va yo okpo ta ci'a.

<sup>10</sup> Ka ta u saba'a ma ba ko kpamu u ya'ansaka ma singai ma m ma gbani-gbani ba. Da baci u

saba'i nannai, dem vu le i ta\_o kokpo cida, kata\_kpamu a lyuka le aya\_

<sup>11</sup> Ama da baci akucina a okpoi a manama ma na mi cida ba, ma na mi kuya'anka kune'e a ubuta\_u Vuzavagudu ba, mayun da a dika e neke ma ganu,

<sup>12</sup> vuza na u kukondo ma'a, ko ma singai ma'a ko ma singai ma'a ba. Ikebe i na baci de dem ganu u kidakai ma'a, wo kokpo nannai.

<sup>13</sup> Ama vuza va akucina va u ciga baci wa tsulasaka manama ma, to sai u doku u gboku u te a\_katsuma\_ku u tawun ki ikebe i na a zuwai.

<sup>14</sup> <<Da baci vuza u nekei kpa'a ku ni tsu kune'e ki ili i cida a\_ubuta\_u Vuzavagudu, kata\_ganu u kidaka yi ikebe derere n tsu uga'in ko unamgbu u kpa'a wa. Ikebe i na baci de dem ganu u kidai ta tana wo kokpo nannai.

<sup>15</sup> Da baci vuza na u nekei kpa'a ka u cikalai ku tsulasaka ku da, to sai u doku ugboku u te a\_katsuma\_ku u tawun ki ikebe i na a tsupai ni, kata\_kpaa ka kokpo ku ni kpamu.

<sup>16</sup> <<Da baci vuza u nekei Vuzavagudu upecu u ifika i ni, u ga'an ta\_a zuwa ikebe i ni yo okpo derere n icu'u i na i ga'in a\_ca'a a kashina ka. I ta\_e kukece ikebe ya yo okpo azurufa kupa a ncatsu kamanga dem vi ili i kashina.

<sup>17</sup> Da baci u nekei kashina ka a ayin a\_kaya\_ka\_mazanga\_ka amangerenkupa, ikebe i na e kecei de va o kudoku a saba'a i da ba.

<sup>18</sup> Ama da baci u nekei kashina ka wana dai aya\_amangerenkupa a\_ubaruwi a laza, to sai ganu wi indana derere wu untsukpa aya\_a na a buwai a

kubana a kaya ka amangerenkupa ka. Kata e jebe kabundai ki ikebe ka na a kutsupa.

<sup>19</sup> Da baci vuza na u nekei kashina ka u cikalai kubono ku tsulasaka ka'a, to sai u doku ubgoku u te a katsuma ku u tawun wi ikebe i na yi derere, kata kashina ka kpamu ko okpo ka ni.

<sup>20</sup> Ama u tsulasaka baci kashina ka ba, ko ta na u denke baci vuza yoku kau, kashina ka ka buwa ku tsulasaka ba.

<sup>21</sup> Da baci e nekei kashina ka a kaya ku ubaruwi, ki ta o kokpo kune'e ku ciða u Vuzavagudu, kata kokpo ucanuku u anan ganu.

<sup>22</sup> Da baci vuza u nekei Vuzavagudu kashina ka na u tsulai, ka na kokpoi ili i kaci ka ni m kpa'a ku ni koci ba,

<sup>23</sup> ganu wi ta a kuzuwaka ka'a ikebe derere n aya a na a buwai a kaya ka amangerenkupa ku ubaruwi, kata vuma va ta na u tsupa i na i kuya'an derere a kanna ka nanlo ka, ci ili i na yi ciða a ubuta u Vuzavagudu.

<sup>24</sup> A kaya ka amangerenkupa ku ubaruwi, kashina ka ki ta o kubono e ekiye a vuza na u denkei ni, vuza na kashina ka kishi ka ni.

<sup>25</sup> Katsupu ka na a zuwai dem i ta e kukece ka'a kokpo derere n kagisamkpatsu ka A'isa.

<sup>26</sup> <<Da Vuzavagudu u danai, babu vuza na u kuneke maku mu ugiti ma manama, adama a na maku mu ugiti dem ma Vuzavagudu ma'a, ko kanaka ko malala.

<sup>27</sup> Ama manama ma na mi ciða ba, wi ta a kufuda kushiba ma'a derere n katsupu ka na a zuwakai ni kata u doku ubgoku u te a katsuma ka tawun ki ili i na yi derere va. U tsulasaka baci

ma ba, sai e denge ma'a derere n katsupu ka na ko yotsoi ni.

<sup>28</sup> <<Ama ili i na baci de dem vuma u kuzuwa adama a Vuzavagudu, ko vuma ko manama, ko kashina ka kpa'a, o doku a shiba\_i da ba, adama a na ili i na a kanzakai Vuzavagudu yi ta\_cida.

<sup>29</sup> Babu vuma na e kuneke adama a kuna, kata\_o doku a tsulasaka yi kpamu. Mayun vuma vu nanlo a una yi.

<sup>30</sup> <<Ili i te a\_katsuma\_ka kupa ki ili i kashina dem, ko ili i na a\_ca'i da a kya'i ko umaci wu ndanga, dem i Vuzavagudu i da. I da yi ta\_cida u Vuzavagudu.

<sup>31</sup> Vuza u ciga baci u tsulasaka ili i te a\_katsuma\_ka kupa ki na wu utakaj, mayun da u doku ubgoku u te a\_katsuma\_ka tawun ki ili i na e kecei.

<sup>32</sup> Ili i te a\_katsuma\_ka kupa yu ushiga wa anaka, wu nradika ko nkyon, i Vuzavagudu i da. Ayin a na e kukece nnama ma, ma kupa dem ma Vuzavagudu ma'a.

<sup>33</sup> Kata\_u ya'an kazagba u dika vuza singai u kasukpa\_vuza gbani-gbani ba. Ko kasaba'a kata\_vi ya'an ba. Da baci vi ya'in kasaba'a, to dem vu le i ta\_o kokpo cida. I ta na a kufuda ku tsulasaka le ba.>>

<sup>34</sup> Nava dada wila\_u na Vuzavagudu u nekei Musa a Kusan ku Sinai adama a uma a Isaraila.

## **Cishingini Agwara Kambari [asg]**

**Cishingini: Cishingini Agwara Kambari [asg] (Bible)**

copyright © 2025 Language Development and Translation Initiative (LDI)

Language: (Cishingini)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-09

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files  
dated 9 Jul 2025

ff342a73-d285-5f4f-952c-a0c91ef11d25